

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska tedaj celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen posejdeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

SLOVENE

Vojno poročilo št. 526 Podmornica potopila na Atlantiku tri angleške parnike Italijanske podmornice so potopile na Atlantiku nad 500.000 ton angleškega brodovja

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Neki naš konvoj, ki je vozil v srednjem delu Sredozemskega morja, je bil v noči na 9. november napaden od angleške pomorske divizije. Zasedi parniki so se zaporedoma potopili.

Naši torpedni lovci so se vrgli v napad s torpedi. Dve sta bili potopljene, neka druga torpedovka, ki je bila zadeta, se je vrnila v pristanišče brez velike škode. Velik del posadke je bil rešen.

Ob zori so naša torpedna letala pod poveljstvom poročnikov letalstva Ardita Cristianija, Emilija Luzzolinija in Adona Venturininja prešla v napad na sovražne enice. Dva torpeda sta zadela križarko, nek drug torpedo pa nek rušilec.

Torpedna letala so sestrelila tudi dve letali, ki sta bili v spremstvu sovražne skupine. Neko drugo letalo je bilo sestreljeno od našega pomorskega izvidniškega letala.

Sovražni poleti nad Campanijo in nad Sicilijo. Obžalujejo smrt desetih oseb in 25 je bilo ranjenih v Napolju, kjer je protiletalsko topništvo sestrelilo eno letalo, ki je padlo v morje. V Mesini je bilo nekaj oseb ranjenih.

Severna in Vzhodna Afrika: ničesar posebnega na kopnih bojiščih.

Nemška letala so napadla obrambne naprave v trdnjavi Tobruk in sicer z dobrimi učinki.

Naša podmornica, ki deluje na Atlantiku pod poveljstvom poročnika bojne ladje Giuliana Primija, je potopila tri sovražne parnike in sicer skupno za 25.000 ton. S tem dejanjem so naše podmornice na Atlantiku potopile več kot 500.000 ton sovražnega ladjevja.

Na bojišču, 10. nov. AS: Posebni dopisnik agencije Stefani poroča: Na bojišču pri Tobruku in Sollumu so naši vojniki razvili uspešno delovanje patrol z uspehi, ki potrjujejo veliko sposobnost teh čet, kako naj se izrabijo značilnosti ozemlja in kako naj se te značilnosti porabijo v lastno korist. V spopadu patrol na bojišču pri Tobruku so naši prednji oddelki zajeli nekaj sovražnih vojakov. Sovražniki so pustili še nekaj mrtvih na bojišču. V naših vrstah ni bilo nobenih izgub. Ta uspeh so naši vojniki dosegli zaradi tega, ker so si znali izbrati točke za prehod, pri tem pa so vedeli potrepeljivo čakati in so nato na bliskovit način presenetili sovražno patrolo.

Slični način delovanja so imele patrole na bojišču pri Sollumu. Tudi na tem bojišču so naši vojniki zajeli nekaj ujetnikov in sicer med njimi enega indijskega častnika. Angleški kapitan je oblegal mrtve na bojišču.

Med zadnjim napadom na Benghazi so angleški letalci nadaljevali s svojimi znanimi metodami, prekršili so vse mednarodne pogodbe, zajatili vsa človeška čustva in bombardirali kolonialno bolnišnico, kjer so hudo poškodovali en paviljon.

Vojna na zahodu

Berlin, 10. nov. AS: Nemška bojna letala so v pretekli noči od angleški vzhodni obali potopila petrolejsko ladjo in tri angleške tovorne parnike. Vse te ladje so vozile v konvoju in je bilo tako potopljenega ladjevja za 31.000 ton. Pred angleško vzhodno obalo sta bili potopljeni še dve trgovski ladji za skupno 7.000 ton. V isti noči so bombe zadale pristaniške naprave v Dovru in sicer so bombe dosegle odlične uspehe. Angleška letala so ponoči vrgla nekaj eksplozivnih in zažigalnih bomb na mesta v zahodni Nemčiji. Eno sovražno letalo je bilo sestreljeno.

Stockholm, 10. nov. AS: Polet angleških letal nad Nemčijo v noči na soboto je bil za Anglijo prava katastrofa. Iz Londona poročajo, da so Angliji v tej noči izgubili 37 letal.

Berlin, 10. nov. AS: DNB je objavil, da so v noči na 10. nov. nemška letala napadla angleško pristanišče na angleški vzhodni obali. Nemška letala so nad to važno angleško oskrbovalno pristanišče priletela v več zaporednih valovih. Vidljive bile izredno dobra in je bilo mogoče ugotoviti, da je napad povzročil obsežne požare in da je nastalo zelo mnogo eksplozij.

V isti noči pa so angleška letala metala bombe na severnozahodno Nemčijo, vojnemu gospodarstvu in vojnemu ciljem pa ni bila prizadejana nobena škoda. Bilo je nekaj mrtvih in ranjenih med civilnim prebivalstvom.

Švedski parnik bombardiran

Stockholm, 10. nov. AS: »Aftenbladet« poroča, da je švedski tovorni parnik »Brasholm« plul iz Rotterdam v Stockholm, pa ga je med potjo bombardirala neka angleška letala. Krogi iz strojnice je ubila enega mornarja.

Nemške čete zasedle važno križišče Tihvin

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan: Nemško vrhovno poveljstvo javlja:

Na Krimu so bile vzhodno od Sebastopola in zahodno od Kerča potisnjene nazaj sovražne čete, ki so se žilavo upirale. Ponoči in podnevi so bili izvedeni hudi letalski napadi na Sebastopol. V skladiščih olja in drugih skladiščih so nastali požari. Močno sta bili poškodovani pred pristaniščem sovjetska križarka in velika trgovska ladja.

Med Donecem in Volgo in na prostoru okoli Moskve je letalstvo uničilo mnogo sovjetskih vlakov. Močnejši oddelki letal so bombardirali Mosko in metali eksplozivne in zažigalne bombe.

Kakor je že objavilo izredno vojno poročilo, so nemške pehotne in oklepne skupine v noči na 9. nov. s presenetljivim napadom zavzele važno prometno križišče Tihvin. Zajetih je bilo mnogo sovražnih vojakov, mnogo vojnega gradiva pa zaplenjeno. Štab 4. sovjetske armade je zbežal samo na ta način, da je moral za seboj pustiti svoja avtomobilska vozila in važne vojaške listine. Med boji na tem odseku je bilo od 16. okt. naprej zajetih 20.000 ruskih vojakov, zaplenjenih pa 98 tankov, 179 topov, oklepni vlak in mnogo vojnega gradiva. Nabranih je bilo nad 6000 min. Število vseh na vzhodu ujetih sovjetskih vojakov znaša sedaj 3.632.000 mož.

Velik Hitlerjev govor v Monakovem

Sedanji boj ni samo boj Nemčije, ampak vse Evrope

München, 10. nov. AS: V Münchenu so včeraj imeli običajno spominsko slovesnost za padle hitlerjeve bojece od prvi revoluciji leta 1923. Hitlerja, ki se je pred vojno vedno sam udeleževal slovesnosti, je zastopal bavarski pokrajinski namestnik Wagner. Navzoči so bili vsi prvaki stranke, razen tistih, ki so na bojišču. Po slovesnosti na grobu tistih, ki so izgubili življenje kot žrtve atentata na Hitlerja pred dvema letoma, so se začele slovesnosti pred spomenikom padlih narodnih socialistov. Tam je namestnik Wagner prisostvoval mimohodu vojske in hitlerjevskih oddelkov ter udeležencev prve revolucije.

Predsednikom pa je Hitler pred glavnimi zastopniki stranke, vojske in pred svojimi tovariši iz prve dobe narodnega socializma imel govor, v katerem je med drugim v začetku omenil veličastne in bliskovite zmage na Poljskem, na Norveškem, v Belgiji, Holandiji in Franciji in dejal, da je bil odbit tudi njegov zadnji poskus za sklep miru po vojaškem zlomu Francije. To ponudbo je nori pijanec, ki že leta in leta vlada Anglijo, odbil ter razlagal kot znamenje slabosti. Zato ni ostalo drugega kakor spet začeti boj, ki bo osvobodil grozečo nevarnosti ne samo Nemčijo, temveč vso Evropo.

Poglaviti krivel za sedanjo vojno so Judje. Zaradi tega je plemensko vprašanje ključ svetovne zgodovine. Uničevalno delo Judov se kaže povsod: na Poljskem, v Franciji, na Balkanu, zlasti pa v Sovjetski Rusiji.

Zatem je obširno govoril o razlogih, ki so ga poleti privedli do tega, da se spravi nad boljševo nevarnost, ki je ogrožala vso evropsko celino. Zgodovinsko je dokazano, da je Stalin sklenil napasti Nemčijo, da bi s tem uresničil del Leninovega programa svetovno revolucijo. Kakšno so bile ruske priprave na vojno, naj povedo naslednje številke:

V nekaj kratkih mesecih je bilo vzdolž nemške meje narejenih 900 letališč. Kjer so nekoč bile navadne vasi, so v dveh letih uredili središča vojne izdelave, koder je bilo zaposlenih po 75.000 delavcev. Po raznih prednjih predelih so se zbiral vedno nove divizije.

Vojna na Balkanu je pomagala postaviti v svetlobo luč sovjetske načrte. Prekrat v Belgradu je treba, kakor je znano, pripisovati moskovski tolpi, ki so jo hrabro podpirali angleški agenti. Stalin je bil tiste čase prepričan, da bi vojna zoper Srbijo dajala Nemčiji vsaj leto dni, kar bi mu omogočilo končati priprave.

Hitler je dejal, da zdaj lahko prvič poroča, da je maja 1940 bila v Londonu vrsta skrivnih sej v poslanski zbornici. Tam je predsednik vlade Churchill razložil svoje misli in upanja in sicer po točnih podatkih moskovskega poslanika Crippsa. Dejaj je, da bo Sovjetska Rusija stopila v vojno najpozneje v enem ali poldrugem letu. Nemčija je za vse to vedela in je prav zaradi tega izvajala vse posledice. Danes, ko Nemčija vse to ve, se mora zares zahvaliti Mussoliniju, da je že leta 1940 porinil nož v ta gnojni mehur.

Hitler je nato pravil o balkanski vojni, o za-

Pred škotsko vzhodno obalo so letala v noči na 10. november potopila tovorno ladjo z 2.000 tonami. Bombe so poškodovale še neko drugo trgovsko ladjo. Strmoglavna letala so na angleški vzhodni obali bombardirala pristaniško ozemlje Margate. Obsežni požari in močne eksplozije so nakazale uspeh tega napada.

V Severni Afriki so nemške letalske skupine uspešno napadle angleška oporišča pri Marsi Matruhu in bunkerje pri Tobruku.

Sovražnik je ponoči s slabimi silami metal bombe na nekatere kraje v severozahodni Nemčiji in sicer predvsem na stanovanjske predele v Hamburgu. Civilno prebivalstvo je imelo izgube na mrtvih in ranjenih. Dva angleška bombnika sta bila sestreljena.

Berlin, 10. nov. AS: Novice, ki jih je nemški poročevalski urad dobil iz vojaškega vira, pravijo, da je spodletelo nekaj sovjetskih poskusov za zlom nemškega obleganja na severnem bojišču. Nasprotnik je imel take izgube, da je moral za vsak nov napad pošiljati v boj nove rezerve.

Na osrednjem delu bojišča je neka nemška pehotna divizija z naskokom zavzela neko sovjel-

sko postojanko. Pri tem so pešaki izvojevali 8 sovjetskih trdnjav ter pripravili pot naskokuju čim četam.

Na južnem bojišču so Nemci zavzeli nek važen kraj, kakor poročajo iz pristojnega vira. Topništvo je onesposobilo nekaj prednjih strojniških gnezd ter pripravilo pot za napad pehote. Napad je popolnoma uspel.

Na finskem bojišču so finski oddelki zadnje dni pridobili novo ozemlje. Vkolikor je dozdaj znano, so zajeli 600 mož ter dobili v roke 22 topov in drugo pomembno blago.

Finsko prodiranje proti severu

Stockholm, 10. nov. AS: Dopisnik lista »Stockholms Tidningen« s finskega bojišča poroča, da se finsko prodiranje hitro nadaljuje proti severu. Dopisnik podčrtava nevarnost, ki bi jo finsko prodiranje moglo pomeniti za sovjetsko oskrbo. Na Finskem so prepričani, da se bo nerazpoloženje Anglije in Amerike proti Fincem večalo, ko bodo finske čete prodirale v tej smeri.

Predsednik finske republike je sprejel ameriške častnike in jim izjavil, da bi sovjetska vojska s 36 divizijami vdrla na Finsko, če se Finska ne bi udeležila vojne za obrambo svojih pravic.

bo videti, da ne sodeluje pri obnovitvi 390.000 mož, temveč 3.600.000.

Pri navedbi števil o vojnem plenu je Hitler povedal samo glavno: 15.000 letal, 22.000 tankov in 27.000 topov. Niti vsa svetovna industrija a nemško vred ne bi naglo mogla nadomestiti teh boljševiskih izgub.

Zasedenih je bilo 1.670.000 kv. km ozemlja, ki je petkrat toliko kakor Anglija in na katerem je od 60 do 65 odstotkov vse ruske industrije in surovine.

»Vse to dolgujemo junaštvu in požrtvovalnosti vojakov ter strahoviti notranji fronti. To je druga fronta, za katero je še tretja, ki se imenuje Evropa.« V zvezi s tem je posamejno in zajedljivo govoril o načrtih za velikansko oboroževanje, o katerem trobentajo velike demokracije vsak dan. Lahko jamči, da je Nemčija znova pomnožila svojo vojaško silo, ne da bi trobentala. Lahko tudi pove, da se je njena oborožitev prestavila proti nekaterim določenim predelom. Gospe demokracije naj le čekajo neprenehoma o številkah. Nekega dne bodo ostrmele pred stvarnostjo naših. Med temi številkami je tudi naslednja: Amerika ima 125 milijonov ljudi, Nemčija s Češko in Poljsko tudi 125 milijonov. Ozemlje, ki neposredno dela danes za Nemčijo šteje drugih 150 milijonov ljudi, ozemlje pa, ki posredno dela za ta boj 350 milijonov ljudi. In nihče ne more dvomiti, da se nam bo posrečilo dejansko zaposliti vse zasedeno ozemlje in tisto, ki ga mi upravljamo.

Potem je poveljeval trdnost nemške notranje fronte in zatrdil: »Nikdar se ne bo več za Nemčijo ponovil november iz leta 1918. Vse si je mogoče misliti razen Nemčijo, ki bi se vdala. Vojna lahko traja dokler hoče, toda zadnji bataljon v tem boju bo nemški. Vsak poskus, da bi nas preplasil, je nekoristen. To naj velja na primer za Ameriko, od koder prihajajo vedno nove grožnje. Ponavljam tisto, kar sem dejal pred letom dni: Vsaka ladja, ki vozi vojno blago, namenjeno našemu sovražniku, bo torpedirana. Glede Rooseveltove zapovedi, naj ameriške ladje streljajo, odgovorja: »Predsednik Roosevelt je zapovedal svojim ladjam, naj streljajo tiste, ki zagledajo nemške ladje. Jaz sem zapovedal nemškim ladjam naj ne streljajo črč bo vidijo ameriške ladje, temveč naj se branijo, če bodo napadene.«

Hitler je nato z nekaj zajedljivimi stavki ožigal znane Rooseveltove potvorbe, nato pa je govoril o neposrednih in bodočih ciljih sedanjega velikega boja.

Neposredni bistveni cilj je bil dosežen: odstranjena je bila nevarnost, ki je grozila Evropi. To za zmeraj izključuje možnost, da bi evropski Vzhod s svojimi prerodovitnimi tlemi in neprecenljivimi zalagami pod zemljo bil še kdaj mobiliziran zoper evropsko celino. Bogastvo te zemlje bo postavljeno v službo Evrope.

»Naloga, ki nas čaka, je veličastna. Obsega vso celino, v prvi vrsti našo domovino, potem pa vse tiste, ki imajo enake potrebe. Prepričan sem, da naša celina ne bo nikdar svet druge vrste. Tisti možak, ki sliši na ime Willkie, je pred kratkim dejal, da bo prestolnica sveta Berlin ali Washington. Jaz sicer pravim, da Berlin ne misli ravno postati prestolnica sveta, a tudi ne bo to postal Washington. Menim, da bi v Evropi bilo kakih 50 srednjevelikih mest, ki bi odločno ugovarjala zoper tako žalitev človeške omike.

»Naš veliki cilj na Vzhodu je v bistvu poslednje razdobje v uresničevanju našega programa, ki je: postaviti delo na mesto zlata. S tem mislimo zajeti vse svoje današnje zaveznike, v prvi vrsti pa tisto državo, ki ima enake in morda še dosti večje potrebe kakor mi: Italijo. Vem, da Duce na to vojno ne gleda drugače kakor mi. Tudi njegova uboga in preobledena dežela je bila vedno zanemarjena in ni nikdar vedela, kje naj jemlje vsakdanji kruh. Duce je z mano sklenil neločljivo zvezo, ki je nobena sila na svetu ne bo raztrgala in ne bo mogla nikdar raztrgati. To sta dve revoluciji, ki sta se v različnih dobah in v različnih oblikah, toda z enakimi cilji srečali in bosta zdaj skupaj dosegli isti cilj. Danes se ne bjeemo več sami, temveč v močnejši evropski fronti. Ob koncu tega leta bom pač lahko rekel, da smo s to fronto odstranili največjo nevarnost. Žrtve vseh bodo bogato poplačane. Ne smemo namreč pozabiti, da gre zdaj za usodo Evrope v bodočih tisočletjih.«

Poglavitne smernice bolgarske politike

Rim, 10. nov. s: Besedilo odgovora na prestolni govor, o katerem se bo razprava pred bolgarsko zbornico začela v torek, vsebuje naslednje tri glavne točke, ki so zelo pomembne v duhovnem in političnem okviru nove Evrope:

1. Neomajna zvestoba Bolgarije do držav Osi in hvaležnost bolgarskega naroda tistim Italijanom in Nemcem, ki so v bojih padli in katerih osebnih žrtve je dala junaški prispevek za zmago slavne pravice na Balkanu.

2. Ugoden razvoj prisrčnih turško-bolgarskih odnosov, ki jih navdajata medsebojno zaupanje in prijateljstvo.

3. Prijateljska čustva, ki jih bolgarski narod goji do svojega novega sosedu, albanskega naroda.

Te tri smernice bolgarske narodne politike, ki so bile jasno razglašene v tako pomembnem dokumentu, razblinjajo vse neumne utvare, ki jih od časa do časa angleško-rusko-ameriška propaganda razširja o teh treh dejstvih, da bi med narodi, ki govorijo angleški jezik, vzbudila napake vtise ali upanja, ki jih sploh ni. Bolgarija ima jasne vzore, določena čustva, trdne sklepe ter pozitiven in premočrten program. Doba plutokratskih in sovjetskih spletke je za vedno končana v jugovzhodni Evropi. Čast slavi svojo zmago.

Priznanja sovjetskih padalcev v Bolgariji

Policija ni ujela samo še nekaj padalcev

Sofija, 10. novembra. AS: Sovjetski padalci, ki so jih pred kratkim zajeli v Bolgariji, so podali pred bolgarskimi oblastmi zanimive izjave, ki osvetljujejo delovanje Moskve na škodo Bolgarije. Ti padalci so izjavili:

V prvih dneh meseca julija, kmalu po začetku vojne med Nemčijo in Rusijo, so bili bolgarski komunisti, ki so živeli v Rusiji, in drugi sovjetski agenti, strokovnjaki za prirejanje atentatov, skriti v Moskvo, kjer so jih namestili v neki tovarni blizu Skodnje, ob železniški progi Moskva—Petrograd. Tam so jih poučevali o uporabi avtomatičnih pušk in strojne, poučevali so jih, kako se uporabljajo zemljepisne karte, prav tako pa so jih izvežbali za pristajanje s padali.

Sestavili so pet skupin padalcev, v vsaki skupini pa je bilo osem oseb, vsaki skupini so dodali enega telegrafista, ki bi lahko s šiframi ohranil zvezo z Moskvo. Tem petim skupinam so dodelili tisto območje ozemlja, kjer morajo pristati. Naučili so jih, kje in kako morajo uničevati tovarne, železniške proge, električne centrale, letališča in orožarne.

Med temi padalci jih je bilo sedem, ki so se udeležili državljanske vojne v Španiji. Preden so padali odšli na svoje delo, jih je sprejel prosluli voditelj kominterne Jurij Dimitrov, ki jim je podal še podrobnejša navodila in jim razdelil velike vsote denarja.

Ob istem času so sovjetski voditelji izobraževali še druge skupine komunističnih sabotežerjev, ki naj bi jih sovjetske podmornice odpeljale na bolgarsko obalo. To se je tudi zgodilo.

Dne 10. septembra so bile te skupine z letalom prepeljane v Rostov in od tam v Simferopol na Krimu. Iz Simferopola je odšlo najprej eno letalo, ki je odpeljal prvo skupino padalcev. Ta skupina je odšla istega dne ob sedmih zvečer, da bi okoli polnoči prišla na določeni kraj v Bolgariji. Od te skupine bolgarske oblasti niso našle samo še treh

sabotežerjev, vsi ostali pa so bili že ubiti. Druga skupina je odšla dne 15. septembra, vsi člani te skupine pa so bili pobiti še isto noč, ko so pristali. Dne 18. septembra je pri Trebnji pristala tretja skupina padalcev, in sicer so od teh štiri aretirali, dva ubili, dveh pa še niso našli. Četrta skupina bi morala dne 19. septembra pristati blizu Sofije, pa je po pomoči pristala blizu Haskova ob turški meji. Dva člana te skupine sta bila aretirana, dva pobita, šest padalcev pa ni maral skočiti iz letala in se je vrnil z letalom v Simferopol. Peta skupina bi morala pristati dne 5. oktobra v nekem kraju v južni Bolgariji, toda ta skupina je po pomoči pristala nekje blizu Soluna.

Policija je uvedla osebne preiskave in je ugotovila, da so vsi tisti, ki so jih poslali iz Rusije v Bolgarijo, že imeli vodilna mesta v rdeči vojski v Španiji. Poleg sabotažnih dejanj bi morali ti sovjetski agenti širiti tudi propagando proti bolgarski vladi in organizirati revolucionarne celice v vsej Bolgariji. Aretirani padalci so izjavljali, da bi morali pripravljati revolucijo v Bolgariji in pripraviti izkrcanje velike sovjetske vojske na bolgarski obali, sovjetska vojska pa bi prišla s topništvo in s tanki podpirati bolgarsko revolucijo. Sovjetsko vojno poveljstvo bi tedaj poslalo v Bolgarijo tudi velike oddelke sovjetskega letalstva.

Sovjetske podmornice pa so izkrcale še štiri skupine komunističnih sabotežerjev na bolgarski obali, in sicer v času od 25. julija do 5. avgusta. Sovjetske podmornice so odšle iz Sebastopola. Vsi boljševiški aretirani agenti se strinjajo v izjavi, da je položaj v sovjetski Rusiji izredno težak, zlasti pa so velike težave v vojni proizvodnji in v železniškem prometu. Surovin je vedno manj. Vsi ljudje, ki so stari več kot deset let, morajo v vojnem območju pomagati pri kopanju strelskih jarkov in utrd.

Tiste sovjetske agente, ki jih še niso našli, pa bolgarska policija še naprej trdovratno išče in zasleduje.

Anglijo čakajo še hujše preizkušnje

Lisbona, 10. nov. AS: Angleški minister za oskrbo in za vojno proizvodnjo, lord Beaverbrook, je podal obsežno poročilo o proizvodnji vojnega gradiva pred zastopniki proizvodnih organizacij iz sedmih severnih angleških grofov.

Lord Beaverbrook je govoril tudi o Stalinovi zahtevi, da naj se ustvari druga fronta proti Nemčiji in mu je odgovoril na ta način, da je poveljeval angleške pošiljke aluminija v sovjetsko Rusijo. Rekel je, da so tudi Rusi izgubili svoj aluminij in še preden je odšel v Moskvo na moskovsko konferenco, so Rusi ugotovili, da jim zelo primanjkuje aluminija. Jaz sem telefoniral Churchill in sem mu rekel: »To me zelo žalosti, ker ne moremo dati toliko aluminija. Rusi zahtevajo preveč.« Churchill pa je odgovoril: »Vendar ga dajte! Tvegajte! Stalin je izjavil, da je silno vesel in zadovoljen, ko je bil obveščen, da je dobil ves aluminij, ki ga je želel. Zdelo se je, je rekel Beaverbrook, da se je Stalin zelo razbremenil. Beaverbrook je rekel, da je Stalin velik človek. Sicer nisem razumel njegovega jezika, čutil pa sem njegovo veliko moč.

Beaverbrook je govoril tudi o bodočnosti in se je tako izrazil: »Sami še ne poznamo vsega,

kar nam bo naložila ta vojna. Ves svet bo še strahovito trpel in noben mož in nobena žena se ne bosta mogla izogniti temu trpljenju. Vsekakor bo bodoče trpljenje še večje od sedanjega. Breme, ki ga nosi Rusija, bomo morali mogoče jutri prenašati tudi sami. Ponekod se ne zavedajo težine položaja in so še preveč brezbržni.«

Berlin, 10. nov. AS: Lord Beaverbrook je govoril pred delavci oboroževalne industrije v Manchesteru in je med drugim rekel, da ima Nemčija nad 100.000 topov, zelo mnogo tankov, letal in vojnega gradiva. Poudaril je, da se bo vsa ta sila enkrat obrnila samo na Anglijo.

»Völkischer Beobachter« piše o tem govoru, in pravi, da lorda Beaverbrooka obhajajo žalostna čustva. Govoril je zelo črnogledno in angleškim delavcem ni mogel dati ravno preveč poguma. Ta govor najbrž ni mogel ugajati Stalinu. Sicer pa je Stalin z drugimi besedami sam povedal, da mora Rusija računati samo nase, ker mislijo Angličani samo na jutrišnji dan, nikakor pa ne na kakšno uspešno dejanje, ki naj bi pomagalo Rusiji. Angličani se po starem računajo vojskujejo do zadnjega boljševika.

vino. V Tokiu je bilo pred nekaj meseci še nad 1000 ameriških državljanov, zdaj pa jih je tam manj ko 200. Zastopstva ameriških paroplovnih družb izjavljajo, da ne bo prišla več nobena ameriška čezmorska ladja v Sanghaj.

Horthyjevo zdravstveno stanje

Budimpešta, 10. nov. AS: Poslednje zdravstveno poročilo o boleznih regenta Hortija pravi, da vročina ni popustila in da mora bolnik še ostati v postelji.

Anglija je Franciji pobrala 700.000 ton brodogoja

Vichy, 10. nov. AS: Angleški minister je izjavil, da je Anglija svojemu zavezniku pobrala 39 trgovskih ladij s 164.000 tonami, in sicer v času, ko je Francija ponudila premirje. V francoskih uradnih krogih pa trdijo, da je teh ladij bilo mnogo več, in sicer za 700.000 ton.

Portugalska pošilja nove čete na Azore

Lisbona, 10. nov. AS: Včeraj so se v Lisboni, Oportu in Colimbri vkrcale nove čete, ki so jih odpeljali na Azore, da bodo tam okrepile sedanje posadke. Ljudstvo je odhajajočim četam priredilo velike manifestacije.

Dvajset Čehov na Dunaju ustreljenih

Berlin, 10. nov. AS: Kakor poroča voditelj nemške policije, je bilo 6. nov. ustreljenih dvajset članov češke tolpe, ki jo je odkrila nemška policija in ki je bila v stikih s skupino upornikov, obsojenih v češkomoravskem protektoratu. Ta tolpa je poskušala s požigi na Dunaju in v dunajski okolici uničiti oskrbovalnice živil, ki so bila namenjena prebivalstvu.

Gospodarska pogajanja med Romunijo in Turčijo

Ankara, 10. nov. AS: V Ankaro je prišlo gospodarsko zastopstvo, ki ga vodi bivši romunski minister Christu. S turško vlado se bodo začela pogajanja za novo trgovinsko pogodbo.

Turčija ustanovi svoje poslaništvo v Lisboni

Carigrad, 10. nov. AS: Turški listi objavljajo novico, da bo turška vlada ustanovila svoje poslaništvo v Lisboni. Za poslanika bo imenovan dosedanji turški poslanik na Danskem.

Velik požar v Carigradu

Carigrad, 10. nov. AS: Silovit požar je uničil tovarno ob Bosporju. Trije delavci so zgoreli, gospodar pa se je skušal rešiti s skokom iz 20 m višine in je bil hudo ranjen.

Largo Caballero aretiran v Franciji

Vichy, 10. nov. AS: Izvedelo se je, da je bil včeraj aretiran v Limogesu Largo Caballero, bivši predsednik španske republikanske vlade v času državljanske vojne. Largo Caballero je bil voditelj skrajnih španskih levičarskih organizacij in je bil znan pod imenom »španski Ljening«.

Hrvatski časnikarji v Bukarešti

Bukarešta, 10. nov. AS: Zastopstvo hrvatskih časnikarjev je včeraj prišlo v Bukarešto. Prišli so na obisk na vabilo romunske vlade. Propagandni minister je sestavil načrt za ves obisk. Hrvatski časnikarji so bili v Romuniji prisilno sprejeti in so se včeraj najprej podali na grob Neznane vojaka, kjer so položili vence. Romunski tisk navdušeno pozdravlja prihod hrvatskih tovarišev.

Romunski delavci odhajajo na izpopolnitev v Nemčijo

Bukarešta, 10. nov. AS: Romunska vlada je sklenila ustanoviti izbrani zbor specializiranih delavcev in se je sporazumela z nemško vlado, da naj 10.000 mladih romunskih delavcev odide na tehnično izvežbanja v velike nemške tovarne. Pred nekaj dnevi je bil podpisan sporazum med romunskim ministrom za socialno politiko in gospodarskim izvedencem pri nemškem poslaniku v Romuniji. Romunski delavci bodo z vso opremo odpotovali v Nemčijo že v prvi polovici novembra.

Atentat v Bagdadu

Carigrad, 10. nov. AS: Iz Bagdada se je izvedelo, da je bil v nedeljo zjutraj ubit Naša Šibi. Ko je zapuščal svoj hotel, je neki neznan kolesar nanj oddal dva revolverjska strela. Naša Šibi je bil takoj mrtev. Atentator je na kolesu hitro pobegnil.

Med Arabci je imel Naša Šibi zelo slab sloves in je bil v službi angleške propagande.

Papežev radijski govor čilskim katoličanom

Vatikan, 10. nov. AS: Papež je ob 18. uri snoči govoril po vatikanskem radiu udeležencem narodnega evharističnega kongresa v Čileju. Pij XII. je najprej opozoril na tradicije, ki vežejo čilski narod na vero in je zaželel, da bi se Čile čimbolj razvijal, prav tako pa naj bi se razvijalo vedno bolj katoliško življenje in pobožnost. Čile je bil med prvimi ameriškim državami, ki je upostavil diplomatske stike z Vatikanom in papež Pij VII. je poslal v Čile kot diplomatskega zastopnika Giovanniya Mazzija, ki je imel s seboj mladega kanonika Mastaija, ki je potem postal papež Pij IX. Njegova ljubezen do Čilea je prešla tudi na sedanjega Cerkvenega poglavarja, ki obenem s čilskimi katoličani sklepa roke k molitvi pred Najsvetejšim. Pij XII. je zaključil svoj govor z besedami, da želi mir Čileju in mir vsem ljudem dobre volje. Nato je sv. oče poslal zbranim vernikom svoj apostolski blagoslov.

Maršal Keitel je bil v Bukarešti

Bukarešta, 10. nov. AS: Maršal Keitel se je se je udeležil veličastne vojaške parade romunskih čet, ki so se vojskovali pri Odesi. Po paradu v Bukarešti se je maršal Keitel vrnil v Hitlerjev glavni stan. Kralj Mihael je maršala Keitela odlikoval z velikim križem reda Rumunske zvezde.

Zahtevajte povsod naš list!

Gospodarstvo

Razdeljevanje drv in oglja v Italiji

V Uradnem listu v Rimu je izšel dekret, s katerim se ureja proizvodnja in razdelitev lesa in lesnega oglja. Po tem dekretu bodo prefekti v vseh pokrajinah poskrbeli za ustanovitev potrebnih trgovskih organizacij za nakup in razdelitev drv.

Na zahtevo gozdne milice bodo pokrajinski korporacijski svetovi v okviru razpoložljivih količin dodeljevali potrebne količine goriva za prevoz drv od produkcijskih središč do najbližje železniške postaje. Poskrbeli bodo tudi za gume. Prodajne cene drv mora odobriti osrednji odbor za disciplino cen.

Da bi se povečala proizvodnja drv in pospešilo odvajanje potrošni, ima kmetijsko ministrstvo možnost dovoliti producentom premijo do 5 lir za stot premoga in 4 lir za stot drv.

Disciplina v potrošnji mesa v Italiji. Kmetijsko ministrstvo je odredilo, da se z dnem 10. novembra poveri vse razdeljevanje vseh vrst prekajenega mesa Nacionalnemu združenju pokrajinskih konzorcijev mesarjev in pristojnim pokrajinskim uradom. V kratkem bodo pripravljeni vsedržavni načrti za nakazila po pokrajinah, katere mora odobriti kmetijsko ministrstvo, konzorciji v pokrajinskem obsegu pa se bodo pobirali za razdelitev na potrošnjo. Tudi bivolsko meso bo podvrženo isti ureditvi kot goveje meso. Ker pa so razmere nekoliko drugačne, ne bodo bivolskega mesa zbirali po dogonih, temveč bodo kmetovalci oddali bivole po drugem načinu. Tudi za notranje goveje in prasičje dele velja od 25. oktobra dalje popolna disciplina. V kratkem bodo izdani predpisi za potrošnjo mesa po posameznih pokrajinah, da se izognejo dejstvu, da se je velik del proizvodov osredotočil v javnih lokalih.

Korporacija za les je imela sestanek preteklo soboto pod predsedništvom Riccija, ministra za korporacije. Na sestanku je poročal tudi poveljnik gozdne milice general Agostini o gozdnih rezervah v Italiji, katerih je dovolj za kritje najnujnejših potreb. Na koncu je bil imenovan ožji odbor, ki ima obravnavati nekatera tehnična vprašanja, pa tudi gospodarsko ozadje. Zlasti je naloga odbora poskrbeti za dovoljne količine lesa za industrijo.

Premije za posevke so v starih pokrajinah razširjene tudi na ona zemljišča, kjer znaša na novo posejana površina z žitaricami manj kot en hektar. Kot znano, znaša premija na hektar zemlje nove kulture žitarice 200 lir.

Financijski trg v Italiji. V septembru so znašala zvišanja delniških glavnice v Italiji po statistiki Banca Commerciale Italiana 219,48 milij., od tega 118,03 milij. lir v gotovini. Leta 1940 v septembru so znašala zvišanja glavnice 15,9 milij. lir. Skupno so znašala v prvih devetih mesecih letos zvišanja delniške glavnice 2.804,26 milij. lir, od tega 2.385,53 milij. lir v gotovini. V lanskih prvih 9 mesecih je znašalo zvišanje glavnice 1.714,29 milij. lir, od tega 1.681,29 milij. lir v gotovini. Pripomniti je, da so v vsem letu 1940 znašala zvišanja glavnice 1.491,06 milij. lir in da je ta vsota letos že zdavnaj prekoračena.

Nove surovine za tekstilno industrijo. Na Danskem delajo sedaj poskuse izdelovati iz trsa celulozo. Poseben interes vlada za neke vrste pomorskih alg, pri katerih so ugotovili, da obstajajo sestavine, iz katerih je mogoče izdelovati celulozo. Poleg tega je ta surovina koristna tudi kot nadomestek za želatino. Letno računajo, kot piše Agit, da bodo mogli na danskih obalah dobiti okoli pet milijonov kilogramov takih alg, iz katerih bi se lahko dobilo 750.000 kg celuloze.

Novi bankovci na Hrvaškem. Doslej so imeli na Hrvaškem bankovce svoje izdaje po 1000 in 10 kun. Sedaj pa so potegnjeni iz prometa zopet nadaljnji dinarski bankovci in namesto njih pridejo v promet bankovci hrvatske izdaje po 500, 50 in 10 kun. Bankovci po 500 in 50 kun nosijo datum izdaje 26. maja letos in po 10 kun z datum izdaje 30. avgusta 1941. Ti bankovci postanejo sedaj tudi zakonito plačilno sredstvo na Hrvaškem. Bankovci so bili tiskani v Nemčiji. Ob tej vesti pripominjajo hrvatski listi, da so bankovci po 10 din še nadalje zakonito plačilno sredstvo, kakor tudi bankovci po 20 din in kovani denar po 10 in ves drobiž.

Poraba lesnega oglja in drv za industrijske svrhe, vključno za proizvodnjo gazozena in kot surovine, ne more presegati količin, določenih za vsako tvrdko. Ta določila pa se naravno ne nanašajo na tvrdke, ki porabljajo v industrijske svrhe (vstveži porabo za gazozen in kot surovino) več kot 100 stotov lesnega oglja odnosno 500 stotov lesa letno.

Tvrdke ne morejo držati na zalogi več kot 20 stotov oglja in 100 stotov drv za zadovoljitev potreb.

Največje število enot, ki so oproščene vojaške službe, ne sme znašati več kot 25.000. Teh enot ne smejo izkoristiti delavci z izpodb 34 let z izjemo vojaških specialistov.

Nove cene živine na Hrvaškem. Za hrvatske sejme so sedaj določene naslednje najvišje cene: prašiči špeharji 30—34 kun, pršutarji 70—100 kun, prašiči za pitanje 30—36 kun, voli 14—18 kun, bosanski 12—14 kun, junice 15—17 kun, mesarske krave 13—15, klobasarice 10—12 kun, bik 14—16 kun, bosanski 11—13 kun, teleta 15 kun, vprezna živina 14—16 kun, junci in junice do dveh zob 14—16 kun, bik 14 kun, krave 13 kun, ovce 13 kun, janci 18 kun, koze 11 in janci 18 kun za kilogram žive teže. V teh cenah pa niso upoštevane cene za plemensko živino.

Razširjen je bolgarsko-italijanskega plačilnega sporazuma. Z dnem 1. oktobra je razširjen italijansko-bolgarski plačilni promet tudi na pokrajine, ki so bile anektirane ali po Italiji ali po Albaniji.

Koliko stanejo stare ladje. Le malokdaj se slišijo cene za stare ladje, ki spremene v teku vojnih časov lastnika. Ameriški lastniki ladij so napravili s starimi ladjami ogromne zasluzke. Ti lastniki zahtevajo za stare ladje v primeri s predvojnimi časi do 500 odstotkov več. Neka ameriška družba je zahtevala za dva srednje velika tovarna parnika, ki sta sedaj stara 21 let, 900 odstotkov več kot je znašala predvojna cena in je to tudi dosegla.

Nemško financiranje vojne. Nemški finančni minister grof Schwerin Krosigk je te dni predaval v Sofiji o financiranju vojne in je povedal med drugim, da je narodni dohodek v Nemčiji za časa vojne narastel in da znaša okoli 100 milijard mark. Nemčija je krila doslej 50 odst. vseh svojih vojnih potreb z rednimi dohodki in bo delala tako tudi v bodoče. Vsako financiranje vojne je naravno zvezano tudi s povečanjem državnega dolga. Državni dolg je pri sovražnikih že zdavnaj presegel višino narodnega dohodka, dočim je nemški državni dolg šele sredi letošnjega leta dosegel višino letnega narodnega dohodka.

Grški državni dolгови. Od 17. julija dalje je začela grška vlada izplačevati anuitete grških državnih dolgov.

Ameriški senat pristal na pošiljanje ameriških ladij v vojna področja

Washington, 10. nov. AS: Ameriški senat je s 50 proti 37 glasovom sprejel zakonski načrt, da se ameriške trgovske ladje oborožijo in pošljejo v vojno cono. Proti je glasovalo 15 demokratov, 21 republikancev in en neodvisen.

Zakonski načrt je bil sprejet po dolgi in zelo živahni razpravi. Opozicija je opozarjala na očitne zmote Rooseveltove politike, ki na sramoto jasne odločbe večine ameriškega naroda deželo peha v vojno. Isti zakonski načrt je v zbornici dobil 259 glasov proti 138. Pač pa je senat izglasoval važne dodatke, zaradi česar je treba, da gre sedaj zakon znova v predstavnisko zbornico.

Japonci pripravljajo železniško zvezo Tokio—Berlin

Tokio, 10. nov. AS: V Tokiu je bila sestavljena družba, ki bo posvetila vse svoje delo, da se zgradi železniška proga čez Srednjo Azijo, ki bo zvezala Tokio z Berlinom.

Potovanje na tej železniški zvezi bo trajalo samo 10 dni in proga bi veljala dve milijardi dolarjev z vsemi predpripravami in z vsemi deli.

Japonski protest panamski vladi

Tokio, 10. nov. AS: Japonski listi obširno pišejo o protestu, ki ga je japonska vlada poslala vladi panamske republike zaradi postopanja s 300 Japonci, katerim ni bilo samo prepovedano sleherno delovanje, ampak jim je bilo celo ukazano, da ne smejo urejati zadev svojega premoženja. Japonski listi pišejo, da je vse to storila panamska vlada pod pritiskom ameriške vlade in tako postopanje nima ničesar podobnega v zgodovini. »Asahi« piše, da je vlada v Panami izjavila, da je japonski protest žalitev, ker posega v panamsko notranjo politiko in panamska vlada je zato sklenila, da japonskega protesta ne bo upoštevala.

Aretacija v Birmaniji

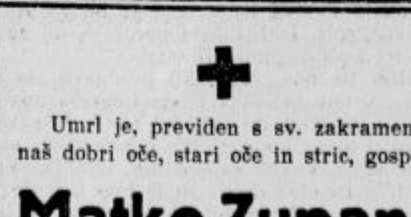
Sanghaj, 10. nov. AS: Angleške oblasti v Indiji so odredile aretacijo mnogih nacionalističnih pristajalcev, med njimi je tudi več članov birmanskega parlamenta.

Mine okoli Filipinov

Sanghaj, 10. nov. AS: Kitajski tisk je objavil, da so oblasti na Filipinih razglasile, da so bile na nekaterih odsekih položene mine okoli Filipinov.

Angleški državljani odhajajo iz Sanghaja

Sanghaj, 10. nov. AS: Angleži, ki žive v Sanghaju, so prejeli novo odločno vabilo, da naj se odsejijo iz Sanghaja. Tudi ameriški državljani so prejeli nagel, da naj se vrnejo v domo-

Umrl je, previden s sv. zakramenti, naš dobri oče, stari oče in stric, gospod

Matko Zupanc

uradnik Združenih papirnic v. p.

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne 11. nov. 1941 ob 16, iz Zgornje Zadobrove 44 na pokopališče v Devici Mariji v Polju.

Zalujoči hčerki Marta in Anica in sorodniki.

Neomajna skala

Skoraj 2000 let je stara zgodovina Cerkve, sredi vseh viharjev in metežev. Ze nekajkrat so jo njeni nasprotniki obsodili na smrt in priokoli njenege konca. Pa se je zgodilo zmeraj nasprotno: njeni sovražniki, ki so morili in mučili zveste sinove Cerkve, ki so jo obrekovali z lažmi, ki so ji očitali te in one napake, so pač dosegli, da se je Cerkve vedno prenavljala in očistevala napak in slabosti, katere je bil posvetni duh zanesel v njene vrste, a na njen »pogreb« so se zaman pripravljali. Slednjic so zapustili žalostno vlogo njenih sovražnikov prihodnjim stoletjem, ki so vedno nadaljevala očistevalno delo v božji ustanovi za zveličanje človestva.

Kakšna bo usoda Cerkve danes? Zgodovina nam odgovarja. Sv. Avguštin je ob zlomu rimskega cesarstva mislil, da prihaja splošen propad, pri čemer bo konec sv. Cerkve. Toda pričakovanega konca ni bilo, pač pa je Cerkve dobila možnost, da je postavila temelj zahodni kulturi. Namesto posvetne moči cesarjev je oživila duhovna moč papežev, ki niso po svetu nič več pošiljali bojevitih vojakov, ampak oznanjevalce evangelija, ki so pripravljali duhovno svetovno kraljestvo Kristusovo. Ko se je Cerkve po lastni krivdi nazvela posvetnega duha in je za kazen prišla nad njo reformacija, tedaj so spet pričakovali, da bo konec sveta. Toda verski razkol je vzbudil v Cerkvi novega duha in privedel do globokega preropenja. Tridentški cerkveni zbor je dal smer-nice za novo delavnost katoliške Cerkve, ki je kmalu nadomestila, kar je bila izgubila, z veliki-mi novimi pridobitvami. Pa je čez stoletja prišla francoska revolucija, ki je kar natančno napovedala leto, ko bo Cerkve izginila z zemeljskega površja. Izvršitelji revolucije, Napoleon, je papeža kot ujetnika odpeljal iz Rima. A slednjic je moral Na-poleon na otok Sv. Helene, a papež Pij VII. se je vrnil v Rim ob slavošpevih vsega sveta.

Preteklo stoletje je bilo »prosvitljeno«, a zato ni bilo nič manj bojevitvo razpoloženo proti Cerkvi. Zdaj je doba »prosvitljenstva« in »naprednosti« že jako v zatonu, a Cerkev še vedno trdno stoji, čeprav je z njenega debela »odpadlo mnogo suhih vej in listov.

Cemu vse te besede? Zato, da ne bomo v skrbeh za usodo svete Cerkve, kaj bo z njo po tej vojni. Vemo, da bo Cerkve vse viharje, pa če bi bili še tako hudi, srečno prestala. Ko je neki protestantovski zgodovinar proučil zgodovino sv. Cerkve 19. stoletja, in viharje, ki jih je bila Cerkve prestala, je zapisal: »Če pomislim na silovite viharje, ki jih je rimska Cerkve morala prestati, si ne morem misliti, kako bi mogla biti uničena. Ona bo obstala, pa čeprav bi prišli taki časi, da bi bila le še peščica duhovnikov na svetu in bi se osamljen potnik iz Nove Zelandije moral nasloniti na zlomljen lok londonskega mostu, hoteč naslikati cerkev sv. Pavla.« Tem besedam protestantskega zgodovinarja ni moči kaj dodati.

sploh cerkvenega življenja, posejajo katoliško cerkev, ker svoje nimajo. Čačarji so sicer verni ljudje, vendar se cerkvenega liturgičnega življenja ne udeležujejo mnogo, kar velja ne le za uniate, marveč tudi za katoličane.

le nismo bili...

Namizni tenis in nogomet na Kodeljevem

Dve zmagi SK Mladike

V nedeljo so imeli na Kodeljevem kar dve športni prireditvi in sicer so se nogometaši Mladike pomerili s SK Marsa, igralci namiznega tenisa pa s tovariši onstran Golovca.

Table-teniški dvboj SK Mladika : SK Korotan je izvojevala SK Mladika s 5:3 v svojo korist. Moštvu sta se predstavili vrhovnemu sodniku v postavi:

SK. Mladika: Medved A., Krečič D., Recek F.
SK Korotan: Lackner A., Bradeško S., Merala R.

Po zbranju sta nastopila kot prvi par Medved : Bradeško, kjer je po ogorčeni borbi zmagal Medved z rezultati (10:21, 21:19, 21:19). Po drugem pravcu Krečič : Lackner (21:16, 15:21, 21:14) je Mladici vodila z 2:0. To stanje se je še dvignilo po odigranih naslednjih dveh partijah in sicer Režek : Merala (21:13, 22:20) in Medved : Merala (21:9, 21:13) na 4 : 0 v prid Mladikarjev. Ze je izgledalo, da bo nasprotnik z one strani hriba odšel visoko poražen, ko se je bojna sreča obrnila. Lackner je v igri z Reckom prinesel svojemu klubu prvo točko (15:21, 21:13, 21:13). Tudi naslednjo partijo med Krečičem in Bradeškom je znal mladi talentirani Korotanec s premišljeno igro obrniti v svoj prid (14:21, 18:21). Po stanju 4 : 2 sta nastopila Medved : Lackner (22:24, 21:12, 21:23), ki sta nudila gledalcem, ki jih ni bilo majhno število, lepo in živahno igro, ki je bila najlepša vsega dvoboja. Nasprotnika sta s bila enakovredna in sta nudila gledalcem s svojo premišljeno in hitro valujočo igro, le športni užitek.

Švicarski zdravniki o vzgoji športnikov

Komisija švicarskih športnih zdravnikov je izdelala nad vse zanimiva in poučna strokovna navodila za vsakdanje življenje in trening športnikov. V naslednjem objavljamo nekaj odlomkov, ki bodo tudi naše mladeniče zanimali.

O smislu telesne vzgoje. — Član si našega naroda. Stremeti moraš za tem in si prizadevati, kolikor je v tvoji moči, da ohraniš svojega duha in svoje telo zdravo in sposobno za delo. Tako boš lahko ravnal v vseh položajih življenja samostojno, svobodno in neodvisno.

Sport je veselje do življenja. — Kadar ne trenirajo ali ne tekmujejo z veseljem in z vsem srcem, ali če se pri tem ne počutijo dobro, bodi prepričan, da nekaj ni v redu. Za mlade in zdrave ljudi pomeni poseben užitek, ako od časa do časa napnejo vse svoje sile in si prizadevajo doseči nove športne uspehe. Kadar niso dobre volje, zapusti igrišče. Tehnike svojega športa se vadi le s prijetno, prijazno in s veseljem. *(Družba tenarjev)*

Dihanje. — Vsaka vrsta športa zahteva poseben in obenem najboljši način dihanja. Svežega,

Srce. — To, kar na tekmah navadno zmagaše, je srce. Srce opravlja pri športu največje napore. Srčna mišična vlakna napenjamo često do skrajnih meja možnosti. Zaradi tega je nevarno zastrupljati srce.

z alkoholom in nikotinom. Kadar je človek bolan, če je prehlajen in sploh, če ima vročino, je srce posebno občutljivo in slabotno. V tem primeru takoj prekini s treningom. Počivaj tako dolgo, da boš spet popolnoma zdrav. Trajnim nevednostim se boš tako izognil.

Tekma. — Tekma je velika in huda preizkušnja živčnega sestava. Vsak tekmovalec je v skrbi za izid tekmovanja, razen tega pa vpliva nanj okolica, množica gledalcev in končno tudi čut odgovornosti. Važno je, da si duševno miren in da imaš zavest, da si se vestno pripravil. Bodi samozavesten, vendar brez lastnega povzdgovanja. Mnogo simpatij si boš pridobil, če boš športnik v pravem pomenu besede in če boš discipliniran. Bodi moč na pravem mestu tudi v poklicu! Le tako boš svojih športnih uspehov resnično vesel, tvoji eventualni porazi pa ne bodo ogražali tvoje življenjske eksistence. Misli na vse to! Prineslo ti bo veselja, miru, samozavesti in zmagovalne volje.

Zmaga. — Če imaš srečo in si priporil prvenstvo, tedaj te slavijo kot junaka. Mladina te gleda z občudovanjem. Navdušeno ti sledi in te jemlje za vzgled v vsakem oziru. Pazi, da jo vodiš k dobremu tudi kot tovariš, kot državljan in kot človek.

Sport v monakovskih ljudskih šolah. Lahko atletiko — kratkico športa — so uvedli tudi v ljudske šole v Monakovem. Poročajo, da so ocenili 25.000 učencev, ki so morali na tekmah pokazati, da obvladajo teke, skoke in mete. Učenci starih šol so dosegli povprečno oceno »prav dobro«, ostali pa le »dobro«.

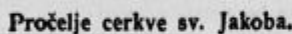
Brezštevinski sledovi iz rimske dobe in srednjega veka, ki jih korak za korakom odkrivamo po vsej lepi Dolenjski, nam pričajo, da so predniki naših Dolenjcev živeli v večji slavi kakor naši dolenjski sodobniki in da je bila Dolenjski v tistih časih odmerjena mnogo odličnejša gospodarska, politična in kulturna vloga, kakor pa je bilo do najnovjših dogodkov, ki so Dolenjsko, če že ne širšemu svetu, pa vsaj ljubljanskemu središču zopet pokazali in odkrili gospodarsko in prometno pomembnost, ki jo ima Dolenjska na važnih prehodih z Jadranskega morja in Balkana v srednjo in zapadno Evropo.

Sledovi iz rimske dobe in zlasti srednjega in zgodnjega novega veka nam pričujejo, da je v tistih časih po Dolenjski valovalo posebno življenje kot odraz gospodarske in zlasti politične in prometne pomembnosti teh krajev, kjer so se odigravali važni dogodki naše zgodovine, ki so bolj kakor kjer koli drugod pustili za seboj sledove, ki še danes niso izbrisani in še sedaj čisto prav občutno vplivajo na mišljenje in čustvovanje dolenjskega ljudstva.

Pravim, na vsakem koraku srečaš po naši Dolenjski sledove nekdanjega imenitnega življenja, od več ali manj skromnih rimskih izkopavin, preko ponosnih in mogočnih gradov, ki še danes globoko posegajo v življenje naselov ljudstva, pa do starih dolenjskih mest, ki so nekaj tako cvetela in od katerih ima eno znamenitejšo zgodovino od drugega. Prvo med temi pa je menda Kostanjevica, najstarejše dolenjsko mesto, ki so mu nekateri zaradi njegove izredne lege na umetno ustvarjenem otoku nadeli ime »dolenjske Benetke«.

Lz zgodovine kostanjeviškega mesta

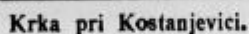
Prvi početki Kostanjevice segajo daleč nazaj v rimsko dobo, kjer so od Krki Rimljani imeli svojjo postojanko, ki so jo nazivali Castagneum, o kateri še danes pričajo številne izkopanine iz tiste dobe. Še važnejše vlogo je Kostanjevica igrala v srednjem veku, ko je tudi nastal umetni otok, na katerem stoji Kostanjevica. Takrat so namreč prekopali okljuk Krke, da so tako kraj krj najbolj zavarovali pred napadi. Prvič se Kostanjevica v srednjem veku omenja l. 1091. Prvi znani lastniki Kostanjevice so bili grofje Breže-Selški, za njimi pa so njeni lastniki postali koroški vojvode Spanheimi. Kostanjevica se je naglo razvijala in kmalu postala važno gospodarsko središče, ki je imelo celo svojo lastno kovnico denarja, katere novci so imeli veljavo tja do današnjega Banata. Leta 1252. se Kostanjevica že imenuje kot mesto. Poznejši lastniki gradu in mesta okoli njega so bili tudi Celjani, češki kralj Otokar Přemisl in končno Habsburžani. Blagostanje je trajalo vse do turških napadov, ki jih je Kostanjevica doživela mnogo. Z imenom Kostanjevice je iz te dobe zvezana znamenita bitka s Turki leta 1563., ko sta jih dobodra potolklja Herbert Turjaški in Lenkovič. Kakor mnoga druga naša stara mesta, je tudi Kostanjevica obiskovala nesreča. Požari so večkrat upepelili mesto in tudi kuga ter lakota sta v mesto prinašala revščino in trpljenje, hudo nesrečo pa je povzročila tudi strašna povodenj leta 1681., ko je bilo mesto tako udarjeno, da je povsem obubožalo in je le malo manjkalo, da ni izgubilo mestnih pravic.

O slavi stare Kostanjevice nam je danes priča nekdanji kostanjeviški grad, ki so ga zgradili Spanhelmovci, ki so mu dal ime Landtrost in ki so bili dolgoletni njegovi gospodarji. Po smrti zadnjega Spanheima je grad postal last češkega kralja Otokarja II., za njim pa Goriških grofov, Frankopanov, Svibenskih, Celjanov in končno Habsburžanov. V bojih za celjsko dediščino so Habsburžani je grad razrušili celjski vojvodaja Jan Vitovec. Habsburžani so grad dali v najem raznim fevdalcem. Pozneje so bile lastniki gradu rodbine Valvazor, Barbo, Moscon in Auersperg, potem Peter Zrinjski. V 17. stoletju ga je kupil kostanjeviški samostan, ki ga je dal na razpolago za župnišče, kar je še danes.

Druga, še večja znamenitost Konstanjeve je nekdanji cistercijski samostan, ki ga sedaj imenujejo konstanjevska graščina. Ustanovitev samostana sega v l. 1234. Ustanovil ga je koroški vojvoda Bernard Spanheim v obrambo proti Madžarom. Prvi menihi so v samostan prišli iz Vetrinja na Koroškem. Poleg ustanovitelja je imel samostan med dobrotniki tudi ogrskega kralja Belo IV. in bosanskega bana Stefana. Ti dobrotniki so samostanu toliko podarili, da je postal največji zemljiški posestnik tedanje Kranjske. Z bogastvom pa je na samostan prišla huda nesreča. Pogosto so ga napadali roparji in uskoki. Jožef II. je samostanu odmeril enako usodo kakor mnogim drugim in ga zaprl. Danes služi samostan za uradne prostore, s svojo razsežnostjo, krasnimi arkadnimi hodniki v dveh nadstropjih in znamenito cerkvo pa je danes priča o stari slavi te cerkvene ustanove, ki je imela 64 opalov, katerih zadnji je bil Aleksander Haler pl. Halerstein.

Kakor sega daleč nazaj zgodovina kostenjeviškega mesta, tako je stara tudi župnija, ki je bila tukaj ustanovljena že v 12. stoletju in iz katere sta se pozneje izločili župniji Catež in Velika Dolina. Farna cerkev je spčetka bila gotska. Danes ima romansko ladjo in gotski prezbiterij. vse

pa je baročno prezidano. Le oba vhoda, glavni in stranski, sta ohranila svojo romansko obliko in se ju zaradi njune lepote pač izplača ogledati.

Starodavna Kostanjevica dandanes

Bolj kakor katero koli drugo slovensko mesto je Kostanjevica še danes ohranila tisti značaj, kakršnega je opisal še Valzvar v kakršnega so nekdaj imela po večini vsa naša podeželska mesta, namreč svoj kmečki značaj. Glavna panoga go spodarskega pridobivanja je še danes kmetijstvo in mešan je po svojem udeleževanju in misljenju kmet. Zavest in ponos meščana mu sicer prekriva kmečko miselnost, vendar je ta meščanska skorja tako tenka, da izpod nje večkrat prodre na dan njegova najgloblja duševnost, ki mu naravno kmetisko gospodarsko udeleževanje začrtava neizbrisljive poteze. To nasprotje med meščansko zavestjo in resnično kmečkim življenjem in delom je tudi marsikdaj dovedlo do sojevrstnih pojavov v družabnem in socialnem življenju, ki se včasih zdijo nekoliko smešni, ki pa so sprito sojevrstnega kostanjevškega meščansko-kmečkega življenja povsem razumljivi in ki so duševno hvaležno gradivo za študij zapletenega vprašanja, kako se medsebojno mešata sicer tako zelo nasprotna značaja: kmečki in meščanski, in kako drugo na drugo vpijata meščansko in kmečko okolje.

Kostanjevičan je torej v mestu živel kmet, živinorejec, poljedelec, vinogradnik in sadjar, ki pa kljub svojemu mnogostranskemu kmečkemu udejstvovanju živi v večji ali manjši revščini in tako se da reči, da je v Kostanjevici revščina bolj pogostni gost kakor pa bogastvo. Največ dohodkov je vse do zadnjega kostanjeviškemu meščanu dala prašičereja, ki ima tod to posebnost, da prašičev tukaj, razen za svojo uporabo, ne pitajo, marveč oddajajo mlade prašiče, ki jih pa ne oddajajo, kakor bi človek mislil zaradi razvite prašičereje na domačih sejmah, marveč jih zaradi svojih najboljših odjemalcev s Kočevskega in Ribniške doline vozijo v Novo mesto, ki je njihovo pravo tržišče. Kostanjeviški prašiči imajo po Dolenjskem velik sloves in so dobro šli v denar, tako dobro in lahko, da je Kostanjevičanom prašičev večkrat zmanjkalo in so jih zato sami večkrat hodili kupovat v Brežice, nakar so jih z dobrim zaslužkom prodali naprej kot lastno blago. Tudi vino, ki ga pridelajo kostanjeviški vinogradniki, je dobilo sloves in našlo svoj trg zunaj svoje domovine. Je pa seveda zelo dvomljivo, ali bi kostanjeviški cvček imel tak sloves in bi našel tako oddaljenih trgov, če tam ne bi bilo Vinarske zadruge, ki od producentov kupuje le grozdje in ga sama stiska ter sama z moštom in vinom kletari in za katerega je našla dobre odjemalce, med katerimi so bile najodličnejše osebnosti. — Prav upravičeno smemo trditi, da je za kostanjeviškega vinogradnika vinarska zadruga pravi dobrotnik. Le žal, da je bila z dogodki v zadnji dobi zadruga močno udarjena in bo zaradi prizadetih udarcev morala premagati velike težave, če bo hotela svoje obratovanje ohraniti na dosedajni višini. Nekdaj je v Kostanjevici obratovala tudi združna mlekarna. V novejšem času so jo zopet skušali poživiti, kar bi bilo že uspelo, da ne bi bilo najnovejših dogodkov, ki so ji odvzeli že pridobljene producente mleka.

Zaradi svoje izredne lege ob Krki in pod Gornjanci si je Kostonjevica znala pridobiti tudi sloves prijetnega in mirnega letovišča, ki je zadnja leta privabljalo vedno več stalnih letoviščarjev. Zlasti se je Kostonjevica priljubila Zagrebčanom, ki so zlasti ob nedeljah radi prihajali semkaj, da se odpotožejo in osvežijo na svežem in zdravem zraku pod Gornjanci in ohladijo v srebrno čistih vodah Krke. Tjuskoprometno društvo je tem letoviščarjem oskrbovalo novo kopališče na Krki, narava in zgodovina pa sta jim dala lepe izletniške točke, kakor Opatovo goro in Pleterje, za njih telesne potrebe pa so skrbela priznana kostonjeviške gostilne, iz katerih pač nobeden teh turistov ni odšel nezadovoljen.

Krka greni Kostanjevici življenje

Kakor vsak kraj in vsako mesto, ima tudi Kostanjevica poleg prednosti in prijetnosti svojo šibo, ki prebivalstvu greni življenje. Taka šiba so za Kostanjevico jesenske in spomladanske povodnji, ki se leto za letom ponavljajo in je kar nekaj izrednega, kakor je to letos slučaj, če kdaj izstopa. Povodnji so v Kostanjevici tako hude, da morajo vsi živino, ko se bliža povodenj, spraviti v okolico v višje lege in spodnje stanovanjske prostore izprazniti ali pa jih naložiti na posebne podstavke, ker bi jim sicer deli pohištva v stanovanjskih prostorih plavalii po vodi. Novejše hiše so pa proti tem poplavam zavarovane na ta način, da so zidane tako visoko, da vode več ne dosežejo spodnjih stanovanjskih prostorov. Ker starejše stanovanjske hiše po svoji konstrukciji proti po-

vodnjim na ta način niso zavarovane, sklepajo, da nekdaj takih, ali vsaj tako pogostih povodnji ni bilo in da je ta kostenjeviška riba novejšega izvora. Strokovnjaki so vprašani odstranitve teh povodnji večkrat študirali, in so končno prišli do sklepa, da bi bilo treba regulirati Savo in Krko od njenega izliva v Savo in da prekop skozi Krakovsko, na katerega so mislili, poplav ne bi odpravil, ker bi odvedel le toliko vode, kolikor bi je sam mogel sprejeti v svojo strugo, kar pa bi je sam mogel sprejeti v svojo strugo, kar pa bi stanejevo, vse premalo. Ob takih povodnjih zavladava v Kostanjevici svojevrstno življenje. Ves promet z vozili in peš preneha in na njih mesto stopi čoln, brez katerega je vsak, tudi najmanjši korak iz hiše nemogoč. Ob teh poplavalh pa se pokaže tudi lepa poteza slehernega kostenjeviškega meščana. Ko se namreč bliža povodenj, se poležejo vsi spori in vsa osebna nasprotnostva so mahoma pozabljena. Drug drugemu, prijatelj prijatelju, nasprotnik nasprotniku, pomagajo pri reševanju pred nevarnimi vodami. Nesreča ljudi združuje! Da bi vse nesreče na nas delovale tako, kakor poplave na kostenjeviške meščane!

Industrija v kostanjeviškem mestu malone ne igra prav nobene vloge. Če smemo usnarjno šteti tudi med industrijo, je to edina tovarna, ker je žaga po najnovejši korekturi mej ostala onstran meje. Bolj je zastopana obrt, ki pa po večini dela le za domače potrebe. Kar lepo število ljudi pa živi seveda od javnih služb, saj je v Kostanjevici raznih uradov, ki imajo vsi svoje prostore v stari kostanjeviški graščini. O vsem kostanjeviškem gospodarstvu življenju bi se dalo reči, da razmaha ne dovoljuje pomanjkanje železniške zveze, s katero bi tudi Kostanjevica bila primaknjena bližje k trgovskemu svetu, kar bi njenemu gospodarstvu dalo večjega razmaha in ji tudi spremenilo njen poljedelsko-kmečki značaj in jo potpisnilo daleč naprej preko razmer Valvazorjevih časov, kjer je obtičala.

Posebnost prebivalstva, ki izvira iz njih dvojnega, meščansko-kmečskega značaja, smo že poudarili. Kot posebno zanimivost v narodopisnem oziru moramo omeniti še tako zvane Čačarje, ki živijo v nekaterih vaseh, ki so priključene kostanjevski občini. Čačarje jih domačini nazivljejo, ker kot vprašalnice uporabljajo besedico ča in spada jo s tega vidika med tisto skupino hrvatskih narečij, ki jo jezikoslovna znanost imenuje čakavsko. Med seboj govorijo Čačarji posebno narečje, ki je podobno onemu primorskih Hrvatov. Tudi njihov rodbinski imena spominjajo na Primorske Hrvate. So to potomci nekdanjih Uskovov, ki so se tukaj naselili, pa še niso povsem izgubili svojih nekdanjih značilnosti. Svoje narečje uporabljajo le med seboj, sicer pa govorijo slovensko, ki jo dobro obvladajo, saj hodijo v slovenske šole in s tudi sicer vedno v najožjem stiku s Slovenci domačini. V gospodarskem oziru so ti ljudje precej zaostali in živijo v svojih vaseh kak bedno življenje. Sedanja občinska uprava jim je skušala pomagati na ta način, da jim je zgradila vodnjake in jim napravila ceste, preko katere imajo sedaj lažji stik s Kostanjevico in ostalim dolenskim svetom. Po večini so Čačarji katoliške vere, nekaj pa jih je uniatoov, ki pa, kolikor je pri njih

Drobne novice

Koledar

Torek, 11. novembra: Martin, škof; Mena, mučenica; Vera, škof; Bartolomej, opat.
Sreda, 12. novembra: Martin I., papež in mučenec; Kunibert, škof; Nil, opat.
Lunina sprememba: zadnji krajec: 12. novembra ob 5.55. Herschel napoveduje sneg in vihar.

— Zdravstvena kolona v Zalogu. V četrtek, dne 6. novembra, je dospela v naš delavski kraj sanitetna avtokolona pod vodstvom dr. Duceja. V dveh velikih avtomobilih, ki jih je dalo na razpolago notranje ministrstvo, so bili nameščeni najmodernejši zdravstveni aparati. Ljudstvo je občudovalo točnost in uspešnost gg. zdravnikov. Pregledanih je bilo vseh 826 oseb. Zelimo, da bi ta avtokolona še obiskala naš kraj. Ugotovilo se je, da so naši otroci razmeroma slabo telesno razviti, sicer pa še dosti zdravi. Gg. zdravnikom in zdravstvenim pomočnicam se vsi lepo zahvaljujemo za veliki trud in požrtvovalnost.

— Tedenski vremenski pregled. Nedelja 2. t. m. je bila snežna in deževna. Druga novembarska nedelja je bila v vremenskem pogledu nekoliko lepša. Ni ne snežilo, ne deževalo, bilo pa je drugače megleno in čemereno. Med tednom se je barometer gibal nad normalo, stanje je bilo med 761.4 do 763.7 m/m. Najnižja jutranja toplota se je pretekli teden vrtela med -2.10 do +3.2° C. Petek je bil zelo mrzel, ko je jutranja temperatura edino ta dan padla pod ničlo. Najvišja dnevna toplota je bila med +3 do +9° C. Pretekli teden je bilo zelo deževno in je ta mesec padlo že nad 95 m/m dežja. Bila je nevarnost za povodnji, toda nagle vremenske prevrate na koncu tedna, ko je v petek zavel severnik, je to preprečil. V nedeljo je barometer dosegel 763.1 m/m, v ponedeljek zjutraj, ko je nastopilo prav mlačno in toplo vreme, pa je naglo začel padati in je bilo na barometru 758.6 m/m, torej pod normalo 760 m/m. V ponedeljek je bila najnižja jutranja toplota +2.4° C, v nedeljo najvišja +6° C. Ali bo huda zima? To vprašanje tare revnejše sloje, ki niso preskrbljeni z zalagami kurjave. Mnogi znaki napovedujejo nastop hujše zime. Na to je opozoril nedavno tudi g. Ivan Tomec, ki je imel kot davčni upravitelj lepo urejen observatorij v Kamniku, kjer je mogel natančno opazovati vse spremembe na soncu; ko se je kot upokojenec preselil v Ljubljano, je napravil skromen observatorij za opazovanje sonca v Pražakovi ulici. G. Ivan Tomec ima kot odlični astronom stalne zveze z inozemskimi astronomskimi inštituti, tako celo s Tokijem.

— Dogon klavne živine. Prehranjevalni zavod Visekega Komisariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone za klavno živino: v torek, dne 18. t. m. v Št. Jernej, v torek dne 18. t. m. v Št. Jernej, v sredo, dne 19. t. m. v Vel. Loki, v sredo, dne 19. t. m. v Ljubljani.

— Obsojen zaradi požiga v pljanosti. Oženjeni delavec Venko z Brezja pri Begunjah nad Cerknico, je bil obsojen zaradi požiga pred malim kazenskim senatom na 6 mesecev strogega zapora. Ko je nekoliko vinjen odhajal iz Begunj domov, je 8. septembra prišel mimo kozolca posetnika Antona Medena, pod katerim je bil voz otave. To otavo je zažgal. K sreči je Pepca Mrakova ogenj takoj zapazila in ga pogasila. Meden je imel do 100 lir škode. Obtoženec se je skušal zagovarjati, da je bil popolnoma vinjen, da se ni zavedal, kaj dela in da ni imel namena kozolca zažgati.

Ljubljana

Gradbena dela v kolezijskem kopališču so končana

Te dni bo gradbeno podjetje Matko Turk iz Ljubljane, ki je prevzelo graditev novega mestnega kopališča v Koleziji, končalo z gradbenimi deli. V letošnji jeseni je bilo namreč zaključeno prvo gradbeno obdobje za novo in sodobno kopališče. Tako sta bila zabetonirana oba velika kopalna bazena. Prvi je dolg 50 in širok 20 m. Njegovo dno je poševno, najnižja globina bazena znaša 1.20 m, največja pa 2.60 m. Drugi manjši bazen je dolg 20 m in širok 15 m, globok pa je okrog 1 m. Poleg betoniranja so bila opravljena tudi vsa kanalizacijska dela, prav tako je bil svet na vsem zemljišču, kjer bo kolezijsko kopališče s svojimi športnimi napravami, splinirani. Zravnanih je bilo vsega skupaj nad 20.000 m² sveta. Čež zimo se bodo nasuti predeli usedli in spomladi bo mogoče na razmeroma že utrjenem svetu začeti z graditvijo raznih športnih naprav, katerih bo imelo kopališče prav mnogo. Dosedanja dela obsegajo približno polovico vseh gradbenih stroškov. Za drugo leto ostane še zgraditev 98 m dolge pritlične stavbe, v kateri bo blagajna kopališča, uprava in garderobe. Prav tako bo treba prihodnje leto še urediti dotok vode in dokončati športna grišča za otroke. Če bomo imeli količnik ugodno pomlad, bo kolezijsko kopališče lahko že za začetek kopalne sezone sprejelo prve kopalce.

ako boste

v dolgih zimskih večerih

brali

knjige „Slovenčeve knjižnice“, boste gotovo zadovoljni! S tem, da jih kupujete, vrstite veliko kulturno, pa tudi socio na delo, kajti številni tiskarski delavci imajo s to zbirko svoj vsakdanji krub.

— Navodila ljubljanskim trgovcem in pekarnam za lepljenje in predlaganje odrezkov živiliških nakaznic. Za ta mesec so bile izdane živiliške nakaznice treh barv: rumene za po 5.10 kg, rdeče za po 7.65 kg in zelene za po 10.20 kg moke. Trgovci in peki, ki pobirajo za oddano blago nakaznice teh treh vrst in jih nato predlagajo mestnemu preiskovalnemu uradu zaradi obnavljanja zaloga, morajo lepit odrezke tako, da bodo na vsaki posamezni polji samo rumeni, samo rdeči ali samo zeleni odrezki. Tako urejene odrezke nakaznic morajo dati v poseben ovoj, kjer mora biti navedeno natančno število odrezkov posameznih nakaznic, torej takole: toliko rumenih odrezkov za toliko kg moke, toliko zelenih odrezkov za toliko kg moke, spodaj pa skupna teža moke v kilogramih. Na tem ovju mora biti tudi štampiljka in podpis trgovca in peka. Odrezke za moko ali kruh je treba lepiti tako na pole, da je na vsaki polji po 5 odrezkov v 100 vrstah. Vse trgovce in peke pa opozarjamo, naj se natanko ravna po teh navodilih! Brez izjeme bo namreč urad zavrnil vse nepravilno urejene odrezke nakaznic. Hkrati pa opominjamo trgovce in peke, naj se natanko drže zaporedja, kakršno je bil določen in objavljen, da namreč pridejo na vrsto v ponedeljek trgovci od A — J, v torek peki, v sredo trgovci od K — M, v četrtek trgovci od N — R, v petek peki in v soboto trgovci od S — Z, vsi pa vedno samo od 9 do 12.

Prva dramska predstava Dopolavora. Zadnjo soboto je pokrajinski Dopolavoro priredil ob pol treh popoldne v dramskem gledališču prvo delavsko predstavo. Na sporedu je bila komedija Alfreda Gehrlja: »Šesto nadstropje«. Člani dramskega gledališča so komedijo zaigrali prav učinkovito. Za predstavo je vladalo veliko zanimanje med delavstvom, ki je napolnilo dramsko gledališče. Ker obravnava komedija probleme iz socialnega življenja, so gledalci z velikim zanimanjem in smehom zasledovali predstavo in ob vsaki sliki igralce nagradili z živahnim ploskanjem. Pri predstavi je bil tudi navzoč nadzornik Dopolavora za Ljubljansko pokrajino in zastopnica ženskega fašija. Ob koncu predstave se je nadzornik Dopolavora v imenu organizacije zahvalil igralcem in hkrati orisal namene in cilje Dopolavora, ki stremi za tem, da dvigne delavsko prosveto in omogoči tudi nepremožnim delavskim slojem uživati sadove kulturne udejstvovanja med nami. Prihodnji teden bo zopet delavska predstava Dopolavora.

Gotovo so zimski večeri, ki so nastopili, zares dolgi. Najlepše boste izpolnili čas teh večerov, če boste brali knjige „Slovenčeve knjižnice“.

Vsaka knjiga le 5 lir. Kdor se naroči na vso zbirko 24 knjig, bo dobil 25. knjigo zastonj.

— Po dolgem času gobe na trgu. Nedelja je bila kljub zmernemu mrazu prikladna za nabiranje poznojesenskih in zimskih gob. Zaradi snega, ki pa se je po gozdovih močno stopil, je bilo nabiranje gob zelo ovirano in nemogoče in zato je bil prostor za gobe na živilskem trgu nad 10 dni povsem prazen in opuščen. V ponedeljek so mnoge žene prinesle iz bližnjih dolenskih krajev nekaj gob na trg. V prvi vrsti je bilo mnogo malih in velikih sivk, ki so ene prav okusnih in dobrih gob. Male, za vlaganje primerne sivke so bile po izbiri do 3 lire liter, velike pa po 1.50 lire. Na izbiro je bilo dalje nekaj brinjevk ali sirovk in nekaj drugih gob. Sivke so bile kmalu pokupljene. V soboto je bilo na trg pripeljanih do 15 voz lepih in zdravih zeljnatih glav. Kmetje so jih po raznih ulicah prodajali. Kmetice so zeljnatih glave pripeljale tudi na ročnih vozičkih. Novost je bila, da so zeljnatih glave tudi posamič tehtali na tehtnicah, ki so jih kmetice s seboj prinesle.

— Pevski zbor Glasbene Matice ima v torek, dne 11. t. m. ob 18.20 vaji vsega mešanega zbora z orkestrom v Mali filharmonični dvorani in ne kakor je bilo javljeno, v operi. Prosimo vsi in točno.

— Velik koncert pevskega zbora Glasbene Matice. Prihodnji ponedeljek, dne 17. t. m. bo v veliki Unionski dvorani koncert Glasbene Matice ljubljanske, na katerem bodo sodelovali poleg pevskega zbora Glasbene Matice in simfoničnega orkestra Zveze godbenikov tudi solisti Valerija Heybalova, Franja Golobova in Julij Betetto. Koncertni spored obsega naslednja dela: Sattner: Jefejeva prisega za soli, mešani zbor in orkester. Nato bo zapela gđ. Heybalova s spremljevanjem orkestra Lajovečeva samospela: Begunka pri zibelni in Pesem o tkalcu. Sklepna točka koncertnega sporeda je Arničeva Te Deum simfonija za mešani zbor in veliki orkester, ki se bo ob tej priliki prvič v celoti javno izvajala. Vodstvo koncerta je v rokah Sama Hubada, ki je pripravil in nastudiral celotno izvedbo. Na koncert že danes opozarjamo. Začetek bo točno ob pol 7 zvečer. Predprodaja v Knjižni Glasbene Matice.

— Pri Sadržarski in vrtnarski podružnici Ljubljana I. predava v sredo 12. t. m. ob 18. (6-eti) zvečer g. inž. Gorjup Sergej o »Jesenskem delu v sadnem malem vrtu« in sicer o jesenski saditvi sadnega drevja in grmičja ter o jesenskem gnojenju kot osnovi za pravilno prehrano in vzgojo sadnega drevja. Kraj: Kemijska predavalnica I. dr. realne gimnazije v Vegovi ulici. Vstop prost.

— Nekaj posestnih sprememb. Bžovičar Marija, posestnica, Ljubljana VII, Frankopanska ulica št. 12 je prodala Kreditnemu zavodu za trgovino in industrijo v Ljubljani nepremičnino vl. št. 578 k. o. Spodnja Siška (hiša z dvoriščem v Frankopanski ulici) za 218.545 lir. — Babnik Valentin, posestnik v Ljubljani, Vodnikova cesta št. 123 je prodal Amaliji Sturmovi, trgovčevi soprogi v Ljubljani, Celovška cesta št. 133 parcelo št. 518/6 k. o. Zgornja Siška, njiva v izmeri 672 m² za 33.500 lir.

— Namesto vencev na grob blagopokojnega g. Ivana Samca so darovali gg. Olup Joško ml. 100 lir, Maks Cimperman 100 lir in g. Kramarič Vekoslav 50 lir Društvu slepih v Ljubljani. Darovalcem iskrena zahvala!

— Da krompir ne gnije, ga potresajte z »Nognilom«, ki gnilobo uničuje. Inž. Prezelj, specialist za rastlinske bolezni (filantrop), Ljubljana, Wolfova 3, tel. 34-73.

Gledališče

Drama: Torek, 11. novembra: »Halel«. Red. Torek. — Začetek ob 16.30 — Sreda, 12. novembra: »Dom«. Premiera. Red. Premierski. — Začetek ob 17.30. — Četrtek, 13. novembra: »Boter Andraž«. Red. A. — Začetek ob 17.30.

Opozorilo staršem!

„Slovenčeva knjižnica“ pripravlja čudovito lepo knjigo, ki bo izšla 1. decembra in ki bo najbolj primeren dar za Miklavjevo za vse mlade, to so svelovno znane

„Pravilice Božene Nemcove“

ki bodo lepo ilustrirane in ki bodo v opremi „Slovenčeve knjižnice“ gotovo predstavljale najbolj okusen in vsakomur dostopen dar za naše male.

Opozarjamo na to knjigo že sedaj predvsem zato, ker bomo tiskali samo določeno število „Pravilic“ in je zato prav, da se naročite na vso zbirko knjig „Slovenčeve knjižnice“, kajti na ta način boste „Pravilice“ gotovo dobili. Mislimo pa, da je v naši literaturi za mlade ta knjiga manjkala in zato smo pričrli, da ne bo slovenske družine, ki Pravilice Božene Nemcove ne bi kupila.

Redni naročniki bodo knjigo dobili dostavljeno na dom, ostali pa jo bodo lahko kupili po vseh knjigarnah in trafikah.

Naročite se na vso zbirko „Slovenčeve knjižnice“ takoj, le do 25. t. m. imate še čas! Kdor se naroči na vso zbirko knjig „Slovenčeve knjižnice“, bo dobil

25. knjigo „Veliki beli molik“ zastonj.

Ta 25. knjiga bo za vse, ki niso naročeni na vso zbirko, stala 20.— lir in je torej za vse stalne naročnike gotovo lep dar!

Zastopniki! Potrudite se in pridobite še čim več naročnikov!

„SLOVENEČA KNJIŽNICA“ — Ljubljana — Kopitarjeva 6

Opera: Torek, 11. novembra: Zaprt. + Sreda, 12. novembra: »Rigoletto«. Red. Sreda. — Začetek ob 17. — Četrtek, 13. novembra: »Aida«. Red. Četrtek. — Začetek ob 16.30.

Radio Ljubljana

Torek, 11. nov. 1941 XX.: 7.30: Poročila v slovenščini. — 7.45: Pesta glasba v odmoru, ob 8. napoved časa. — 8.15: Poročila v italijanščini. — 12.15: Simfonična glasba. — 12.40: Koncert orkestra pod vodstvom Angelinija. — 13: Napoved časa, nato poročila v italijanščini. — 13.15: Poročila Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17: Koncert ljubljanskega radio-orkestra pod vodstvom Draga M. Sijanca. — 14: Poročila v italijanščini. — 14.14: Koncert orkestra pod vodstvom Petralija. — 14.45: Poročila v slovenščini. — 17: Napoved časa, znak za spuščanje zastave. — 17.15: Ignacij Lološki, oratorij Jurija Strassenbergerja. — 19.30: Poročila v slovenščini. — 19.45: Pesmi in napevi. — 20: Napoved časa, poročila v italijanščini. — 20.20: Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini. — 20.35: Narodne himne. — 20.40: Lirična postaja EIAR-ja. Drugo dejanje Opere »Poročna noč«, katero sta spisala Domenico Monleone in Emiral, uglašil pa Bruno Barilli. — V odmoru razgovor v slovenščini. — 22.20: Izbrana plesna operna glasba. — 22.45: Poročila v italijanščini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrseva c. 43; mr. Trnkoczy, ded. Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Poizvedovanja

Izgubila sem modro rokavico od glavne pošte do sv. Krištofa. Prosim najditelja, da jo vrne na upravo »Slovenca«, Kopitarjeva ulica.

Pred 10 dnevi sem našel na Kongresnem trgu novo kožnato rokavico. Vprašati: Janežič, Poljanska 43.

Iz Srbije

General Nedić znova poziva srbski narod na iztreženje. Predsednik srbske vlade general Nedić je imel prejšnji teden zopet govor preko bel. radija ter je v njem znova razgrinjal pred ljudstvom srbsko nedejo, ki je zadela ta narod in ki je vsak dan samo še večja, ker se del zapeljane ljudstva še vedno noče iztrezniti in epametovati. Nedić je govoril predvsem tistim, ki se mude še v gozdovih ter jim sporoča, da so svojemu lastnemu narodu prizadejali veliko gorja. »Zakaj se borite? Zakaj prelivate dragoceno srbsko kri? Ali ni bilo dosti žrtev in krvi, trpljenja in solz? Zakaj zavijate v črtno tako svoje, kakor tudi druge srbske matere, žene in sestre? To, kar počnete je brez cilja.« V nadaljevanju svojega govora je srbski ministrski predsednik poudarjal, da so Srbi izgubili svobodo, sedaj pa hočejo s svojo nespametno glavo pogubiti še lastni narod. Odločno je poudarjal, »da pade za eno nemško glavo sto srbskih«, in da bo za prvimi maševanjem prišlo drugo, potem tretje in tako po vrsti. Pri tem bo pa Srbov vedno manj. S svojim dosedanjim delovanjem so Srbi dosegli samo uničevanje in prelivanje srbske krvi. Bogata Mačva, Pocerina, Kraljevo, Čačak, Gornji Milanovac, Rudnik, Kruševac, Kragujevac in Kraljevo so postali vojna poprišča, na katerih se uničuje srbski narod. Svoj govor je zaključil z ugotovitvijo, da je postal srbski narod brez moči in z vzklikom: »Ali ne vidite, da je srbski narod že preveč razredčen?«

Govor predsednika srbske vlade so objavili vsi srbski dnevnik in na prvih straneh. Važnejše odlomke pa objavlja tudi zagrebško časopisje.

General Nedić in srbsko časopisje. Naš list je že poročal, da eo generala Nedića pred nedeljo obiskali srbski pravoslavni škofje, člani arhijerejskega sabora ter so imeli z njimi daljši razgovor zaradi rešitve in ohranitve srbskega naroda. Med generalom Nedićem in pravoslavnimi škofi je bil dosežen popoln sporazum ter bo sedaj Nedića podpirala na terenu tudi pravoslavna cerkev s svojo duhovščino, ker uvideva, da je to edina rešilna pot za srbstvo, da ee reši to, kar je rešiti sploh še mogoče. Ze od vsega začetka pa uživa general Nedić vso podporo srbskega tiska, tako obeh dnevnikov »Novo Vreme« in »Obnova«, kakor tudi Ljotičevega tednika »Naša Borba«. »Novo Vreme« je od začetka do zadnjih tednov urejeval kot glavni urednik bivši šef centralnega presbitorija Predrag Milojević, katerega je pa v zadnjem času zamenjal prejšnji šef kratkovalovne radiooddajne postaje dr. Miloš Mladenović. Drugi srbski dnevnik »Obnova« ki se tiska v prejšnji tiskarni »Politike« je ustanovil bivši poslanec Milan Stojimirović-Jovanović, ki je bil tudi glavni urednik tega dnevnika. Pred kratkim so se pa v vodstvu tega lista izvršile važne spremembe. Kot lastnik in izdajatelj ee je pojavil »Sip« Vladislav Ribnikar, lastnik in izdajatelj prejšnje »Politike«. Glavni urednik »Obnove« je pa postal Stanislav Krakov, nekaj predsednika srbske vlade generala Nedića, ki politično pripada Ljotičevemu pokretu. Kakor »Novo Vreme«, ki ga za »Sip« izdajata brat dr. Milana Stojadinovića biv. poslanec Dragomir Stojadinović in Jovan Tanović, prejšnji eolastnik »Politike«, tako tudi »Obnova« v vsem podpira politiko generala Nedića in etalno poziva v člankih srbsko ljudstvo, da ee naj spametuje, poslušaa samo glas svoje vesti in naj ekuži samo srbskim interesom in nikomur drugemu ter sledi ljudem,

ki mu hočejo dobro in mu skušajo rešiti lastno ognjišče.

Vpokojeve slovenskega načelnika. Gradbeni minister inž. Kuzmanović je vpokojil načelnika za računsko-ekonomni oddelek v gradbenem ministru inž. Valentina Vondiča.

Nov občinski odbor v Kuršumliji. V Kuršumliji je imenovan nov občinski odbor z županom Dragoljubom Milanovićem na čelu.

Iz Mirenske doline

Nov zdravnik v št. Rupertu. Dr. Pepi Jaklič, zdravnik za splošno zdravilstvo in porodništvo, se je iz Sarajeva preselil v št. Rupert. Ordinira v hiši g. Al. Jakliča.

Smrt mladega orožnika. Na Straži je umrl 38letni orožnik g. Jože Bevc iz Trstenika. Zapuščena žena in dve hčerki. Naj počiva v miru! Svojemu neše sožalje.

Prebivalstvo naše občine je zadnje tedne epet močno naraslo. Občina in Rdeči križ imata polne roke dela. Pomoči potrebnim rojakom gre tudi tukajšnja oblast zelo na roko.

Iz poštnega okoliša št. Janž, ki je sedaj zaseden po nemški oboroženi sili, izključene vasi: Podboršt, Požarče, Orehovica, Ovseno, Leševje in Nunski log so priključene pošti št. Rupert in imajo svojo pomožno pošto na Vel. Cirkniku, kamor jim bodo spet dostavljeni vsi naši časopisi, ki so jim bili začasno ustavljeni, oz. jih radi razmer niso prejeli. Tem tudi sporočamo, da imajo še ta teden priliko naročiti pri našem zastopniku »Slov. koledar«, ki stane samo 11 lir.

Mišek in Netopir

Medtem pa ee je na posestvu strica Jurčka bahato širokoustil gospod Lisjak.

»Meni ee vse tako dozdeva, da Mišek te ne bo razbojnik,« je dejal. »Saj je videti pošten!«

»Seveda je pošten!« je vzklila Miška. »Menda vendar ne bo prišel v ječo!«

»Draga moja,« je ugovarjal Lisjak, »pa sem ga le na lastne oči videl, kako je pograbil denar in zbežal z Netopirjem!«

»Ne morem verjeti!« ga je odločno zavrnila Miška.

V tistem času si je Mišek pralil nekega ptica za kosilo in si je mislil, da mu po vsem tem še ne bo treba prav nič obupavati.

»Skoda, da bi izgubjal čas,« je dejal. »Kaj bi bilo, če bi zaplenil kako kumo-belico!«

Tedajci ee je obrnil in je zagledal za seboj — resnično kumo-belico, vso živo, ki je čepela za njim in mu poblikavala z očmi. Hkrati je zacvilila in Mišku ee je zasmilila.

»Jei, oprosti mi, draga kunica,« ji je rekel Mišek in ga je bilo kar sram, da eo ga obšla take živinske strasti kakor Netopirja, tega krvoloča.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama:

Marin Držić: »Boter Andraž«

Peta letošnja premiera v Drami (7. novembra) je bila prijetno iznenadenje. Uprizorili so prvič na našem odru komedijo »Dundo Maroje«, delo znamenitega hrvatskega renesančnega dramatika Marina Držića, ki je sredi šestnajstega stoletja postavil temelje dubrovnškega gledališča. Komedija je na poti na naš oder doživela sicer razne spremembe in se v marsičem oddaljila od izvirnika, vendar predstavlja še zmerom zgodovinsko zgodbno, predvsem pa odrsko učinkovito delo.

Marin Držić, ki se je rodil menda istega leta kakor Primož Trubar, je bil sodobnik italijanskih renesančnih komediografov in se je kakor le-ti naslanjal na izročilo antične, zlasti plavtavske komedije. Zanj je poleg eklektizma, ki iz znanih delov sestavlja nove celote, značilna vrsta tipičnih postav, kakor na primer skupek starih, lahkomiselni in zapravljivi sin, preveliki sluga in zvrta služkinja, prevaranti tuje, omrežljiva kurtizana in podobne podobe iz vsakdanjega življenja, prav tako pa tudi uporaba Aristotelove peripetije, to je sprememba sreče v nesrečo in obratno, ter anagnorizis (it. agnizione), to je nenadno prepoznanje oseb, slednjič pa tudi uporaba znanega »ridendo dicere verum«, to se pravi smeh in zabava naj nevsiljivo, bolj mimogrede kakor z didaktičnim poudarkom, pokaže človeku tudi jedro življenjske resnice. Vse to najdemo resda tudi v delu Marina Držića, vendar moramo dramatičnega sposobnost slej ko prej ocenjevati po tem, koliko je znal vdihniti svojemu delu življenja in ga opremiti z izvirnimi potezami in domisleki. S te strani je dubrovniški komediograf eden najduhovitejših pisateljev in hkrati svojisk v tistem pomenu besede, ki z njo označujemo samo izrazite predstavnike in oblikovalce svojega časa. Iz njega je utegnil docela neposredno zajeti že zgodbo samo, prav tako pa tudi vse glavne tipe svoje komedije, ki jih je obogatil ne samo z domačimi potezami, ampak jim je pridružil še celo vrsto izrazitih krajevnih postav, ki jih je poleg tega označil še posebej z zanimivim narečnim govorom. Največja napaka Držićevega izvirnika, ki je sicer utemeljena v okusu tedanjega časa, pa je izredna razvlečenost, ki je kaj malo prikladna za uprizoritev na sodobnem odru, ter tudi primerno dramaturško predelavo precej obširne komedije.

Take predelave se je lotil zagrebški režiser M. Fotes, ki je igro predvsem občutno skrajšal in prvotno petdejsko komedijo strnil v tri-dejansko. Prvotna razdelitev je sicer bolj ustrezala tehniki renesančne igre, vendar je delo samo po sebi na ta način mnogo pridobilo, posebno ker je Fotes očividno ohranil vse bistvene dele Držićeve renesančne igre ter zlasti tudi njegov starinski jezik. (Prim. Gled. list.) Žal mi je, da ne morem primerjati njegove preuredbe in slovenske priredbe, ki predstavlja nadaljnjo spremembo in oddaljeitev od izvirnika, vendar sodim, da smem šteti, da Fotes v zaslugi ne le črtanje nekaterih oseb, ampak tudi opustitev številnih in preveč episkih epizod. Posebno posrečeno se mi zdi, da je končna anagnorizis naslonjena na neposredni nastop Ondarda Tudeška, sedanjega don Alvara de Granada, ki ga v izvirniku zastopa sel. Novo domovinstvo le-tega kakor tudi don Alfonza pa je najbrž že zamisel našega prireditelja.

Slovenska prireditev, ki sta jo pripravila prevajalec dr. Mirko Rupel in režiser inž. Bojan Stupica, razodeva že v naslovu »Boter Andraž«, da se ni samo naslonila na Fotesovo gledališko priredbo, ampak je tvegala precejšen korak dalje. To je bilo potrebno, če smo hoteli videti Držićovo delo tudi v našem jeziku in na našem odru, da si bilo glede na ohranjenosti pristnosti morebiti še najboljši rešitev — gostovanje v izvirni uprizoritvi. Mimo tega pa je vendarle treba ugotoviti, da je priredba dobro premisljena in kar se da zadovoljivo rešena. Prireditelj profesor Rupel je pač čutil, da ni moglo komedije prevesti v današnji slovenščini, v sodobno pa je tudi ni mogel, že zato ne, ker je v leposlovnem pomenu besede nimamo. Zatorej se je odločil za jezik Janeza Svetokriškega, našega znamenitega pridigarja iz sedemnajstega stoletja. S tem v zvezi je bilo treba kajpada tudi dejanje, ki se sicer godi v Rimu, lokalizirati glede na poreklo glavnih oseb: namesto Dubrovnika, Kotora in drugih dalmatinskih krajev imamo sedaj Vipavo in Ljubljano, obenem pa so seveda tudi osebe dobile domača imena. To je popolnoma v redu in prav uporaba starinske slovenščine je poleg komične zgodbe, zvezanega z domačim okoljem, najprivlačnejša in najučinkovitejša stran naše uprizoritve. Najkopičljivejša stvar te ponašitve pa je v tem, da je bilo hkrati z izbero jezika določene dobe treba prestatiti tudi dejanje samo za sto let naprej, iz renesanse v dobo baroka. Rupel je postavil Držićovo komedijo, ki se je prvokrat igrala l. 1550, v dobo okoli 1650, te-

daj približno v oni čas, iz katerega je zajel Ivan Pregelj svoje »Ljubljanske študente«. Namenoma imenujem ob tej priliki to delo, ki ga naše gledališče, zanemarijoč dolžnosti do domačih del, še trinaest let po izidu ni uprizorilo. In vendarle je moral prireditelj »Botra Andraža« v šolo prav k temu našemu pisatelju, s to razliko, da je Pregelj duha in slog baročne dobe oživljal na izvirni stvariteljski način, medtem ko je mogel Rupel le bolj mehanično-filološko prenašati iz Svetokriškega besedni zbirnik, skladno ter zlasti tudi cele stavke in odstavke v komedijo, ki je zrasla prav za prav iz drugačnega občutja in časa. Dobesedno ali le malo spremenjeni so prevzeti iz »Svetega priročnika« daljši odstavki v Medeževih samogovorih, dalje v Barbarinem in Katarininem govorjenju, na primer pasusi: Ta sveit je ena komedija — kar je za značaj dela zelo posrečeno izbrano in priča, da je Svetokriški najbrž že poznal Cervantesa, čigar »Don Kihot« je izšel nekaj desetletij prej —, dalje primere o sodobnih dekletih, o človeškem srcu, o ljubezni ter prav tako Katarinine »sanje«, ki razlagajo zakonski stan. Kajpada je dialog, v katerem podoba podi podobno, zaradi tega mestoma preobložen s sentencami in okrasji, vendar pa je jezikovna strah na splošno in v posameznostih kar dobro rešena. Hujska je neskladnost v duhu in slogu dela, ki sedaj predstavlja mešanje, v katerem se prepletajo antične, renesančne in baročne prvine. Po sebi bogati jezik, ki obsega vse stopnje od poetične podobe do drastičnega izraza, ne izvira vsekoli iz občutja oseb, predvsem pa čutimo neskladje med renesančno sproščenostjo in baročinim moraliziranjem. Delo je dobilo tako resda bolj vzgojen poudarek, vendarle pa je n. pr. Simnova prošnja k Antonu Padovanskemu, češ naj mu pomaga »kaj ukrasti«, tipično renesančna, ne baročna, ter jo najdemo v epsko-naturalistični obliki pri Bocaciu, v satirični podobi pa pri Erasmusu Rotterdamskemu (»Pogovori«), tem ironičnem kritiku renesančnega materializma.

Uprizoritev je vodil g. inž. B. Stupica, čigar režiserskemu pojmovanju se delo te vrste očitno zelo prilaga, saj nudi tako po zgodbi kakor po tipih obilo možnosti za čisto teatraličen razvoj. Igra zahteva enotno prizorišče, predstavlja oprost prostor pred hišo kurtizane Laure in pred krčmo; sredi njega je postavil režiser tipičen vodnjak, ki pa mu ni samo arhitektonsko središče in krajevna značilnost, ampak je opr nanj tudi razne režiserske domisleke: tako služi na primer za skrilavice Andražu, iz katerega lahko opazuje ravnanje svojega lahkomiselnega sina; razen tega pa ga je režiser opremil s podobno Fortune ter tako ponazoril simbol, ki je vreden v igri sploh, posebej pa še poudarjen v Medeževih samogovorih. Med take sicer drobne, a značilne domisleke spada tudi način, kako Medež svojemu gospodu prišepetava. Predvsem pa je režiser spretno razčlenil fabulo in poudaril osrednjo intrigo ter peripetijo, ki je vidna zlasti v razmerju očeta do sina in obratno ter v razmerju obeh zaljublencev do Laure in prav tako njunih slug do Katrine. Posebno izrazito so bili postavljeni tudi duhoviti in ironični Medeževi samogovori. Kar zadeva igranje na splošno, se je izpolnilo tisto, kar pravi Svetokriški na Medeževa usta: da je v komediji kralj tisti, ki »zna dobro svojo peršono naprej prnesti«. To velja v prvi vrsti za Medeža samega, ki ga je predstavljal g. Stupica s »koraj pretirano živahnostjo, zlasti pa s premalo razločnim in prehitrim govorjenjem, a sicer na moč dobro; dalje za Simna, ki ga je usmeril g. Cesar v groteskno komično figuro, sočno in učinkovito posebno v dveh prizorih drugega dejanja: pred oknom v shrambo in ko se upijani. Takoj za njima bi postavil Katrino ge. Vide Juvanove, ki je bila to pot zopet v svojem pravem elementu. Botra Andraža je z nevsiljivo tipiko označil g. Vl. Skrbinek ter poudaril zlasti življenjski realizem tega skupekovega starca. Prav tako je bila izrazita stara dekla ge. Rakarjeve, ki je prav srečno podala priobložene baročne periode. Ustrezajoči sta bili tudi obe nadaljnji ženski vlogi, lepa in omrežljiva Laura ge. Starčeve ter Špela ge. Remčeve; igralko, ki ima dragocen material posebno v svojem polnem organu, priporočamo v šolo dobremu režiserju. G. Jana, ki igra lahkomiselnega Drečiča, letos preobremenjujejo z delom. Omeniti moramo še slugo Popivo g. Pečka, izgubljeno hčer iščočega plemiča don Alvara g. Bratina, ki v svoji dostojanstvenosti predstavlja pravo nasprotje don Alfonzu, ki ga je v značilni smešni pozi podal g. Raztresen, dalje oba mladeniča iz Vipave (gg. Tiran in Gale) ter rihnjega hlapca g. Brezgarja.

»Boter Andraž« je komedija, ki bo privlačevala občinstvo zaradi svoje sočne teatralike, pa tudi zaradi domačnostnega poudarka, ki so ga ji dali naši prireditelji. France Vodnik.

Mesta, ki jih omenjajo novejša vojna poročila

Feodozija

Feodozija — nekdanja grška naselbina Theodozija, leži na jugovzhodnem delu polotoka Krima, kjer se prične polotok Kerč na črnomorski obali. Severno od Feodozije je znano veliko slano jezero Sivaš in pa Azovsko morje. Kdor ima v rokah pristanišče Feodozija, je gospodar polotoka Kerča, ki ga loči le majhna, 5 km morska ožina od Kavkaza. Feodozija je tudi glavno krimsko trgovsko pristanišče, ker nikdar ne zamrzne.

S črnomoške strani varuje Feodozijo rt Ilja. V pristanišču je voda globoka 7,5 metrov. Pristanišče je zavarovano z velikimi nasipi in dovoznimi mostovi. Za natovarjanje ladij služi 12 kejev, poldrug kilometer dolgih. V mirnem času so v to mesto vozili žito s celega polotoka in nalagali na ladje. Feodozija je igrala veliko vlogo tudi v tobačni trgovini, v zimskem času so nakladali v pristanišču tudi antracit in premog. Že leta 1934. je znašal promet, ki je šel skozi Feodozijo, in to brez petroleja, 650.000 ton. Feodozija je pomembna tudi v industrijskem pogledu. Prebivalstvo je mešano, kar se narodnosti tiče. Največ je Rusov in Ukrajincev, potem pa so še Tatari, Zidje, Grki in drugi. Mesto leži v sredi lepih sadovnjakov in vinogradov ter ima okoli 40.000 prebivalcev.

Novorosijsk

Nemci poročajo, da že od 2. novembra iz zraka napadajo Novorosijsk, mesto, ležeče na vzhodni obali Črnega morja na vznožju Kavkaza. Ima okoli 100.000 prebivalcev. Za Sebastopolom je Novorosijsk rusko najvažnejše pomorsko vojno pristanišče na Črnem morju. To mesto je v zadnjem času razširjeno in modernizirano. Pristaniške naprave — prvenstveno vojaškega značaja — so dolge okoli 5 kilometrov. Številna skladišča, zaloge in shrambe za bencin ter veliki žerjavi povedo, da je mesto važno tudi v trgovskem pogledu. Novorosijsk je nadalje oboroževalno središče za kavkaško področje. V mestu so tovarne za vojaške tovarne avtomobile, za letalske dele, tovarne za izdelovanje topniškega streliva, avtomobile in traktorje.

Preosnova visokih šol na Hrvaškem in v Srbiji

Ministrski svet srbske vlade v Beogradu je sprejel predlog prosvetnega ministra glede preosnove visokošolskega študija v Srbiji v sledeči smeri: Vse visoke šole, torej poleg fakultet, to je tudi komercialna visoka šola in višja pedagoška šola, se združijo. Imele bodo skupnega rektorja, ki ga bo za dobo 4 let postavilo ministarstvo prosvete, kakor tudi dvanajset obojnih fakultet. Po tem roku bodo volitve rektorja, kakor tudi dekanov. Judo, kakor tudi eiganom je visokošolski študij prepovedan. Komercialna visoka šola bo priključila pravni fakulteti, višja pedagoška šola se bo pa priključila filozofski fakulteti. Študij na visoki pedagoški šoli se bo podaljšal na 4 leta ter bo imela visoka pedagoška šola rang fakultete. O priključitvi in prestopu slušateljev na filozofsko fakulteto bo določala posebna uredba, ki bo izšla v teku 2. meseca. Bodoči slušatelji men-

Iz Hrvaške

Ustaška milica ima novega poveljnika. Poveljnik je podpisal odredbo, s katero je imenoval ustaškega polkovnika Juca Rukavina za poveljnika ustaške milice. Juca Rukavina je stari ustaš ter je igral vodilno vlogo v prvi liskii ustaški vstaji ter ga je bilo zato svojačasno belgrajsko sodišče obsodilo na smrt.

Nemška trgovinska delegacija pri poglavniku. Po uspešno končanih trgovinskih pogajanjih in podpisu prve trgovinske pogodbe med Hrvaško in nemškim Reichom, je poglavnik sprejel zastopnike nemške trgovinske delegacije ter jim izrazil svoje veselje nad doseženim uspehom radi poglavitve gospodarskih stikov med obema državama.

Ureditev notranjega prometa, razdelitev in potrošnja vseh vrst blaga na Hrvaškem. »Narodne novine« so te dni objavile zakonsko odredbo, s katero je dobil minister za veleobrt, obrt in trgovino široka pooblastila za ureditev notranjega prometa, razdelitev in potrošnje vseh vrst blaga. V smislu dobljenih pooblastil bo omenjeni resorni minister z naredbami urejeval celokupno proizvodnjo, promet, razdelitev, potrošnjo, način uporabe, prijavo razpoložljivih količin sirov, polsirov in raznih nadomestkov, tehnične pogoje in podobno. Nadalje bo predpisoval obvezno prijavo in pripravljanje zalog sirov, določeval cene za prisilni odkup, zatem določal zamenjavo gotovih esstavin z nadomestki in podobno.

Sprememba zakona o zadrugah. Objavljena je zakonska odredba, s katero je spremenjen dosedaj veljavni zadrugi zakon v toliko, da lahko notranji minister razpusti zadrugo v slučaju, če prekorači delokrog svojega delovanja.

Vsa hrvaška mladina mora v ustaško mladinsko organizacijo. Izšla je zakonska odredba o ustanovitvi in ureditvi »Ustaške mladine«, ki je edino dovoljena mladinska organizacija na Hrvaškem. V to organizacijo mora vstopiti vsa hrvaška mladina od 7. do 21. leta.

Visoka pedagoška šola v Zagrebu. Po zadnji zakonski odredbi je visoka pedagoška šola v Zagrebu samostojen učni zavod ter ima položaj vseučiliške fakultete.

Popravilo katedrale v Djakovem. Naš list je svojačasno že poročal, da je topovska granata aprila meseca t. l. delno poškodovala tudi znamenito djakovsko katedralo. Strossmayerjevo sveetišče so sedaj popravili. Stroški popravila so znašali 20.000 kun.

Brod dobi svojo jadralno šolo. Hrvatsko vojno ministarstvo posebno propagira med mladino smisel za letalski sport. V to evrho ustanavlja v vseh večjih krajih posebne šole za jadralno letalstvo. Takšno šolo bo sedaj dobil tudi Brod.

Konferenca hrvaških škofov. Predsednik škofijskih konferenc, zagrebški nadškof dr. Stepinac je za 17. t. m. sklical konferenco vseh hrvaških škofov. Na sestanku bodo hrvaški cerkveni dostojanstveniki razpravljali o važnih cerkveno-političnih vprašanjih.

Pobijanje prosjačenja, potepanja in zvodništva na Hrvaškem. Hrvatska vlada je izdala zakonsko odredbo, po kateri je prepovedano vsako prosjačenje, potepanje in zvodništvo. Vse osebe, ki jih bo policija zalotila pri tem delu, bo najprej kaznovala z zaporom, pri ponovljenem slučaju pa poslala na prisilno delo. Mladina pride v posebne zavode.

Simferopol, glavno mesto Krima

Glavno mesto avtonomne sovjetske republike Krim je Simferopol, ležeče na severnih obronkih gorovja Jajla. Če gledaš iz mesta proti jugu, vidiš vršace prej omenjenega pogorja, proti severu pa se ti izgublja pogled v prazni stepi, ki pokriva večji del krimskega polotoka. Področje okoli mesta Simferopol je nekak prehod med severnim stepskim in južnim subtropskim podnebjem. Zato uspeva v mestni oklici sadje in grozdje. Od tatarskega prebivalstva, ki je tu prevladovalo za preseljevanja narodov, je le še malo ostankov. Le desetino današnjega prebivalstva tvorijo, sicer pa so v mestu Rusi in Ukrajinci. Četrtno mestnega prebivalstva pa tvorijo Judje, zvečine trgovci.

Južni del mesta je odsev preteklosti — stari grškotatarski del z ozkimi, zavitiimi ulicami in cigansko četrtjo, dočim je severni in severozahodni del na drugem bregu reke Salgir novejši, moderno mesto. Tu so tudi državni uradi. Na desni strani reke je znameniti »novoji gorod« — novo mesto, mestna četrti ličnih vil in poletnih hišic. Poznana je v tem delu »bela mošeja«. Simferopol ima gledališče, muzej, osrednjo knjižnico, univerzo, radijsko postajo, letališče itd.

Kursk

Kursk je vazno prometno središče in industrijsko mesto. Leži v območju reke Tuskare z znano črno zemljo. Danes ima blizu 120.000 prebivalcev. Leži sredi zelo rodovitne pokrajine in je povezan z drugimi središči po gosto razpredenem železniškem in cestnem obrežju. Najvažnejši žili, vodeči skozi Kursk sta Moskva—Tula—Harkov in pa Kijev—Voronež.

Na starejšo zgodovino tega mesta te spominjajo zaprte cerkve in samostani. Kursk ima tudi nekaj za oboroževanje v poštev prihajajoče industrije, kakor tovarno motorjev, tovarno za popravilo vagonov, tovarno za sintetični kavčuk, kemično industrijo, poleg tega pa še tekstilno, usnjarsko, lesno in živilsko industrijo. Zadnje čase so izdelovali v Kursku še orožje, protitankovske topove, protiletalske topove in še nekatere druge vrste orožja. Blizu mesta so premogovni in železni rudniki.

da po tej uredbi ne bodo več prejemali svojih učiteljskih plač za časa svojega študija. S tem se je dal visoki pedagoški šoli rang oziroma značaj fakultete.

Prav tako je podpisal dr. Pavelič Ante uredbi, da se podaljša študij na višji pedagoški šoli na 3 leta, spremeni se ime višja v visoka pedagoška šola, ter ima tudi stopnjo fakultete, ker se šteje 5. letnik kot dva semestra. Slušatelji pa imajo za ves čas študija plačan dopust, z obvezo, da bodo služili 3 krat toliko časa v prosvetni službi, kolikor časa traja študij. S tem se je uresničilo stremeljenje učiteljev meščanskih šol, ki so želeli za svojo strokovno izobrazbo visoko šolo s stopnjo fakultete. V sami Hrvaški zelo primanjkuje strokovno usposobljenih moči, posebno za nemški jezik.

Seja upravnega odbora Zveze hrvaških mest. Zagrebški župan je kot predsednik Zveze hrvaških mest sklical za 17. t. m. sejo upravnega odbora skupne organizacije vseh hrvaških mest. Na sestanku bodo zastopniki posameznih hrvaških mest predvsem razpravljali o finančnem položaju posameznih mest ter o ureditvi prehrane.

Zenitev častnikov, državnih in samoupravnih uradnikov na Hrvaškem. To vprašanje je sedaj uredila posebna zakonska odredba, ki je bila izdana te dni. Po tej odredbi daje dovoljenja za poroko višjih častnikov, častnikov, ki so na službi v glavnem štabu, vojaškim in drugim uradnikom do 6. pol. skupine sam poglavnik, ostalim pa pristojni ministri. Za samoupravne uradnike izdaja takšna dovoljenja notranji minister. Brez dovoljenja se ne sme nihče od omenjenih državnih in samoupravnih uradnikov poročiti. Če se pa poroči, izgubi takoj službo, častnik pa tudi čin.

Hrvaški častniki v Romuniji. Za Italijo in Nemčijo je zadnje dni odpotovala skupina hrvaških častnikov v Romunijo. Skupino vodi ministerijski svetnik Ivo Bogdan.

Ureditev vprašanja hrvaškega državljanstva. S tem se bavi posebna zakonska odredba. Po njej lahko zopet dobe hrvaško državljanstvo tudi tisti, ki so radi preelivite ali iz katerih koli drugih vzrokov izgubili pred 10. aprilom 1941. domovinsko pravico v hrvaških krajih. Prav tako lahko dobe hrvaško državljanstvo tudi vsi drugi Hrvati, ki žive izven meja hrvaške države in imajo tam tudi domovinsko pravico. Zakon smatra za Hrvate vse zakonite otroke hrvaških očetov in nezakonske otroke hrvaških mater in vdov, četudi njihovi očetje niso Hrvati, toda samod pod pogojem, če so ti otroci hrvaško vzgojeni. Za pridobitev hrvaškega državljanstva je pa seveda brezpogojno potrebno potrdilo o arijskem poreklu.

Rektorji in dekanovi na zagrebškem vseučilišču ne bo volil več vseučiliški svet. Po najsvečiji zakonski odredbi bo odsej imenoval rektorja in vse dekanje zagrebške univerze sam poglavnik. Njihova poslovna doba bo trajala 2 leti.

Novinec

»Ste me klicali? Kaj želite?«
»Hotel sem samo čevlje postaviti pred vrata, pa so bila zaklenjena.«

P. Golovin-J. Gregore

»Princeska in zmaj«

Otroška domišljija je svet zase: ne zanima je čas in kraj dogajanja, tudi ji ni posebno mar logičen potek ali izvirna zamisel dejanja. V knjigi in na odru želi videti čim bolj pisano družbo junakov, h katerim nujno spada oče in mati ter nekaj pridnih otrok na eni strani, na drugi pa kakršen koli predstavnik zlega sveta, ki je v vednem boju z dobroto, dokler se konflikt med dobrim in zlim končno ne reši z zmago dobrega, kar je otroku že od vsega početka samoumevno. V ta splošni okvir po nekem posebnem zakonu nujnosti spada kralj ali kraljica s princeso in večje število bajnih bitij kakor tudi cela vrsta po človeško mislečih in govorečih živali, ki seveda držijo s pridnimi otroki. Čim bolj pisano in pestro, čim bolj nenavadno in neverjetno, toliko bolj draži otroško domišljijo.

Nekako v ta okvir je postavil tudi P. Golovin svojo bajko Princeska in zmaj, ki jo je letos naša opera na novo uprizorila. Lahko rečemo, da se mu je zamisel posrečila. Ko vidi odrasel človek okoli sebe vse polno otroškega drobiža, kako na-

V dolgih zimskih večerih

vam bo »Slovenčeva knjižnica« najlepše razvedrilo. Vsakih 14 dni nova knjiga

peto sledi dejanju, kako sočustvuje z Joškom, kako ga izpodbuja v boju, pomiluje v nesreči in praznuje z njim zmagovalje, potem mora utihniti vsak črtnogi kritik, ki bi si to ali ono mesto morda drugdače želel. Otrokom je všeč, pa mir bevedi!

Prevedel je nastopajočega osebja, da bi mogel vsakega posebej omeniti. Kdor si sam ogleda bajko, si bo lahko napravil sodbo o pozitivnih straneh uprizoritve, pa tudi o morebitnih pomanjkljivostih. Vendar je treba poudariti igranje nekaterih posebej vidnih oseb, kot je n. pr. vloga Joška, ki jo je posrečeno rešila Barbičeva, ali Anice (Siardova); hudobnega vaškega kovatačigana je prepričljivo predstavil Planecki; dobro se je živela v svojo vlogo princeska (Golijeva), občinstvo je kot dvorni norček zabaval M. Sancin; simpatija otroškega sveta je bil najmanjši od palčkov. Pleše je nastudiral avtor sam, solo-pleš je lepo izvedla Remškarjeva. Glasbeni del, ki ga je oskrbel J. Gregore, je sveže vodil D. Zebre. Ves zbor nastopajočih, tudi njega po naravi neubogljivi in razposajeni del, je trdno držala v svojih rokah Maša Slavčeva. — Obisk predstave otrokom priporočamo; v današnjem času se tudi oni ne morejo brez pridržka veseliti svoje mladosti, zato jih naj vsaj gledališče popelje v svet njihovih sanj. Pa tudi odrasel človek se z veseljem življi v čase, ki so zanj nekoč bili. M. Tome.

V soboto je bila v opernem gledališču premiera Verdijeve opere Rigoletto. Nosilca glavnih vlog sta bila Primožič in Ribičeva. O izvedbi bomo poročali po reprizi.

Prva partija

86

Stanko leži v beli postelji kakor gospod in lista po kopici časopisov. Na kaj se gospod Han- een spomni — misli ves hvaležni; res, to je — no, kje bi človek to pričakoval! Stanko časopisov niti ne bere, samo veseli se, da jih je toliko. Toda kaj če je v teh velikih praških listih kaj o nezgodi v jami Kristini?

Seveda je, in še koliko! Povsod krajša ali daljša poročila, tukajle celo z napisom: Jama smrti. »Jama Kristina je zahtevala nove žrtve!« Bajne veliko razburjenje med delavstvom in hude obtožbe nezadostnih varnostnih naprav. Pomir- livo pojasnilo revirnega urada. V skupščini po- dana nujna interpelacija. Ministrstvo pošilja po- sebnost preiskovalno komisijo — (Torej je bila to prav velika stvar, strmi Stanko in čuti nad tem zmerom večji ponos.) »Reševalna dela v severnem delu se mrzlično nadaljujejo podnevi in ponoči,« čita Stanko, in erce mu od razburjenja utripajo. »Upajo, da se bo brezprimerno postrvovalnemu delu rudarjev posrečilo, da bodo rešili zasute to- varše iz njihovega živega groba. To so, kakor smo že poročali, paznik Josef Madr, oče treh otrok, jamski tesar Jan Ramas, oče enega otroka, in Antonin Kulda, oče sedmerih otrok.« »Heroični boj s podzemljem,« bere Stanko neke druge in poveljno kima. »S tveganjem lastnega življenja gredo reševalna moštva v sesute rove.« (To niso rovi, popravlja Stanko, to so hodniki na horizon- tu; sicer pa je to sveta resnica, — to bo partija gledala!) »Med reševalnim delom v najbolj nevar- nem odseku detonacijskega prostora se je posebno odlikoval mladi junak —«

Stanko je sedel, zamežikal, in skoraj se mu je ustavilo erce. Počakati, počakati, globoko izdih- niti in še enkrat čitati: ... v najbolj nevarnem od- seku detonacijskega prostora se je posebno odli- koval — Počakaj, le mirno! In Stanko zlojuje

počasi, z nagrbnjenim čelom: ... se je poseb- no odlikoval mladi junak, sedemnajstletni vozač Stanislav Pulpan, ki je bil resno ranjen; dalje ru- darja Vaclav Bruner in Ant. Holý, ki sta bila pre- peljana v bolnišnico zaradi zastrupitve z janskim plinom.« Torej tako je: mladi junak Stanislav Pulpan; črno na belem stoji to tukaj, in več ne boš našel.

Tako je: in mladi junak mora leči, tako je slab. Le kdo je to dal v časopise? In kaj bo rekla naša partija? Človek napravi oslarijo, prijatelj strop z rokami, pa dajo to še v časopis — češ, junak! Cela prva partija se bo zdaj Stanku sme- jala; lep junak, parklje si uskni, namesto da bi rinih voziček, kakor se spodobi! Očko Suchanka je zasulo in leze tja iznova; pa glej — ni junak. Ali pa Martinek. Na glavo mu pade, Martinek za- mežika in pravi: sapra, to je bila sila, in gre de- lat naprej; in nihče ne reče — junak. Stanko pa tukaj leži kakor baron in žre jajca — no, junak, le kar je res! Stanko se strašno eramuje pred vso partijo, skoraj jokati bi iz eramu. Kaj si bo misli- la partija, — vsak je storil enkrat več, tudi tista žival Matula, in Pepek s svojim gobcem. Pa se mora ravno njemu, Stanku, tole zgoditi!

Stanko leži in gleda ponižno v strop; v roki ga trga in boli, ampak nič ne de, prav mu je. Kaj se prav za prav imenuje junaštvo, misli in sram ga je. Ves čas se je tam spodaj bal, hlače je imel polne strahu in komaj nekaj tistih revnih vozič- kov je odrinil. In iz neumnosti, ker se doslej še ni oklesal v rudniku, leti in nastavlja svoje park- lje — še gospodu Hansenu se je malone zapletel med noge, da skoraj ni mogel odskočiti! Torej to je bilo junaštvo; ampak iti z vrtalom v tisti zasuti rov in se politi v maski, kakor Adam ali pa blebetavi očka Suchanek, to ni junaštvo, to je samo požrtvovalno delo. Stanko dviga pred seboj svojo obvezano levico. Tak tole je vse tvoje juna- štvo, — na! In Stanko se skoraj masčevalno bije z ranjeno roko po prsih. Na! Naj te vsaj boli! Je- zue! Stanko na tistem kar tuli od strašne bolečine

in ei tlačil vogal blazine v usta, da bi ga nihče ne slišal; iz oči so se mu ulile solze.

»Obisk imate,« javlja nekdo med vrati. Mladi junak brž sede in si briše solze. »Ko- ga — koga?« Med vrati stoji tista debela strež- nica in je videti skoraj slavnostna. (Samo da bi to ne bil nihče iz partije — se boji Stanko.) Med- tem je že od daleč lepo zadisalo; in v sobo stopa gospa Hansenova. Ima polno naročje težkih rožnih popkov, stoji sredi sobe in nekaj išče.

»Ah, stoli,« se domisli debela sestra in brž prinese stol in ga postavi k Stankovi postelji. Medtem bulji Stanko z odprtimi usti v mlado Svedinjo. Niti ne ve, da mu še zmerom tečejo bridke solze. Moj Bog, ta je lepa!

Gospa Hansenova je hitro sedla k Stankovi postelji. »Nate,« je rekla po nemško in hitro po- ložila rože na Stankovo odejo. »Zato, kar ste sto- rili... Kar ste hoteli storiti za Aksela. Zahvalju- jem se vam.« Govorila je naglo, vse je delala ne- kako v naglici, tako da jo je Stanko le težko sle- dil. Zdaj šele je privzdignila glavo in se nasmeh- nila; Stanko si je brž popravi razgaljeno srajco na prsih in je nekaj momljaj, toda gospa Hanse- nova ga je hitro in pozorno pogledala. »Vas boli! Lezite, takoj lezite!«

»Nein, nein,« se brani Stanko. »Morate leči! Aksel mi je rekel, da ste mu hoteli nad glavo zadržati strop — To je tako lepo od vas! On mi je že prej pravil o vas — pogosto je o vas govoril. Aksel je — no, saj veste.« Po- vesila je oči. »Jaz sem zelo, zelo vesela, da ga imam ljudi tukaj tako radi. On je... strašno mil človek, kajne?«

»Ja,« je dihljal Stanko ves srečen in si po- tegnol odejo do nosa, da bi se ne videlo, da ni obrit.

»Kakor majhen deček. Saj ga poznate. Aksel je otrok. Ko ga boste bolje poznali — To vendar veste, da dela na nekem rudniškem izumu, kajne?«

»Ja.«

»Cele noči, cele noči sedi nad tem in riše;

podnevi pa tiči v tisti jami —. Nikoli mi ni hotel pokazati, kako je tam pod zemljo. Noče me vzeti s seboj, pravi, da tega rudarji nimajo radi, mi- silim, ženskih obiskov. Ali je to res?«

»Ja.«

»Strašno mora biti življenje tam spodaj. Jaz sem bila učiteljica, dvajset otrok sem imela v šoli, tam nad Vassilaure, že prav za polarnim krogom, veste, kjer so samo še severni jeleni in skratje. Učila sem brati takole majkne laponske otroke. Bili so zelo mili in bistroumni. Ali imate radi otroke?«

»Ja.«

»Morate priti k nam na čaj — pozneje,« se je nasmehnila. »Jaz vas imam rada, ker imate radi Aksela. In hoteli ste mu rešiti življenje, to je zelo lepo. Midva sva tukaj tako sama —. Saj veste, za- kaj sva odšla iz Švedske, ne?«

»Nein,« pravi obotavljivo Stanko. »Deloma... zaradi nekaterih Akselovih nazo- rov, predvsem pa zato, ker se je hotel z menoj oženiti. To si je vtpepel v glavo, njegova rodbina pa ga je hotela pregovoriti. Tako sva se vzela in odšla —. Vsi tukaj so nama zelo dobri, ampak jaz bi hotela, da bi se Aksel bolj zblizil z ljudmi, kaj- ne? Posebno zdaj, ko... Ko ne bom imela zanj toliko časa. Ali igrate tenis?«

»Nein. Na žalost ne.«

»Škoda. Predvčerajšnjim zvečer je Aksel re- kel, da mora iti za svojo partijo v krčmo. Strašno se je veselil. Pripovedoval mi je o vas vseh, kako ste ljubezni v sploh. Gospod Martinek, gospod Adam, gospod Matula in vsi. Zelo sem vesela, da ima take tovariše; tako ste pridni, da ste ga vzeli s seboj! Zdaj po ves dan prepeva, kar je pri va- sišal. Strašno napačno poje. O priliki vam bom zapela kaj švedskega ali laponskega — pozneje, veste?«

»Ja,« momlja Stanko ves blažen in ne more odigrati oči od tega živega dekleškega obraza; ima nekoliko, čisto malo poševne oči, ampak iz- vrstno se ji to poda.

Kaj mora ženska vedeti o nogavicah

Ko jih kupuje, je najvažnejše to, da ku- piš pravo mero, da niso prekratke stopala, ker se prej raztrgajo, in da niso prevelike, ker se potem grdo grbančijo. — Čim bolj kaka- vosti so nogavice, tem bolj so trpežne. Tu je škoda, če bi si hoteli prihraniti nekaj lir. Do- bra kakovost ni nikoli predrago plačana. Barvo nogavic je treba skrbno izbrati gle- de na obleke, modo in starost. So barve, ki ne ustrezajo debelim nogam, in so take, ki niso primerne nogam, ki so premršave. Paziti je treba, da je stopalo dvojno in da je tudi peta takšna. Če opazimo, da nogavica izpušča pen- tle ondi, kjer jo pritrujemo na zaponko, moramo ondodno mesto podložiti s kakšnim blagom.

Če hočemo, da bodo nogavice čim bolj tr- pežne, dajmo še nove v mlačno vodo. Kadar pa nogavice zares peremo, jih perimo v mlačni milnatni vodi. Nikoli jih ne smemo trdo menciati, ampak le z dlanmi pavaljati. Neto jih zav- jemo v čisto krpo in nalahno ožemamo. Obe- simo jih na temen prostor, tako da so na pre- pihu. Nikoli na sonce ali nad štedilnik! A vse to ne bo nič koristilo, če ne pazimo, kako si jih obuvamo. Prav tako so nogavice v škodo nepristrženi nohti in trda koža na nogah. Zdaj so nogavice že razkošno drage, zato je treba tem bolj paziti nanje.

S premislekom je treba nogavice gatiti

Navedeno je to lahko delo in slehera go- spodinja je prepričana, da zna nogavice dobro gatiti. Vendar je pravilno gatenje mnogo težje, kot se človeku dozdeva. Luknja v nogavici ima okrog sebe pajčevinasto tkivo. Potrebno je, da te, že preperle nitke zavarujemo, da se ne bo- do brž raztrgale. Zato jih je treba pokriti s ka- ko zaščitno plastjo.

Praktično pa je to takole videti: Gatiti je treba daleč čez pravo luknjo, medtem ko luknjo samo preprežemo z rešetko nitk, in vsaki strani luknje pa morajo segati nitke še kake 3 cm čez. Čeprav pri tem porabimo malo več krpanca, se to vendarle izplača.

Zašita peta, ki kuka iz čevlja, brez dvoma ni lepa za pogled. To pa lahko preprečimo s tre- mi šivi spodaj na peti, da potegnemo peto na zno- traj in zagateno mesto je pokrito s čevljem. Gu- ba se takoj izravna in nogavica ni zato nič manjša.

»Z ženo sva se zmeraj pričkala, ali naj bo otrok Janez ali Peter.«

»No — in zdaj — kako se imenuje?«

»Albina.«

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16 in 18.15, ob nedeljah in pra- znikih pa ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Film v naravnih barvah
Pustolovščina lady X
Silajna komedija romant, pustolovščina — Film
smeha, zabave in razvedrila
Merle Oberon, Laurence Olivier
KINO UNION — TEL. 22-21

Dva največja umetnika filmskega p'atna
CONCHITA MONTENEGRO in AMADEO
NAZARI v odlični moderni veselogrli
Mož iz romana
KINO MATICA — TEL. 22-41

Zabavna filmska komedija.
Glasba, balet, petje, revije.
Paradiž v dvoje
PATRICIA ELLIS, JACK HULBERT
KINO SLOGA — TEL. 27-30

Mali oglasi

Službe

Dekle
solsko izobraženo, prosti zaposlitve kjerkoli. Po- nudbe na upravo »Slov.« pod »Revno dekle« 12661.

Učenci

postenih staršev, z de- zele, sprejme večja trgo- vina z mešanim blagom. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Učence« 12608. (v)

Posestva

Enodružinsko hišo
v Stožicah, podkleteno, z velikim vrtom in zas- jenim drevjem, vse ma- sivno ograjeno, ugodno prodam za takojšnjo go- tovinu. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12620.

Službe

Dobe:
Postrežnico
mlajšo, za dopoldanske ure, iščem za takoj. Na- slov v upravi »Slovenca« pod št. 12618. (b)

Živali

Lepo kravo
8 mesecev brejo, s tre- tjim telikom, 500 kg tež- ko, prodam. — Založen Matija, Notranje gorice 7, p. Brezovica pri Ljublj. (j)

NAJBOLJ RAZŠIRJENI DNEVNIK

Kupimo

Varilni aparat
že rabljen, kupimo. Po- nudbe na »Opeka«, dru- žba z o. z., Ljubljana, Miklošičeva 6. (k)

Objave

Dražba lesa

Začasna državna upra- va razlaščenih gozdov, v Ljubljani, Cesta 29. okto- bra št. 24/1., bo prodajala na javni dražbi, ki se bo vršila dne 25. nov. 1941 pri gornji upravi,

2450 plm bukove hlobovine na panju
z območja svoje šumske uprave v Straži.
Pojasnila, pogoji in ti- skovine so na razpolago pri gornjih uravah v Ljubljani in v Straži.

Pouk

Tečaj italijanščine
(naprednejši) za poslovne ljudi in tečaj nemščine otvarja 10. nov. Privatna trg. šola. Trgovski dom. Prijave tel. št. 33-40. u

Kurirvo

TEL. 2 9 5 1

DRVA

PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENJSKA
CEITA

SAN REMO

OSPEDALETTI

BORDIGHERA

... e il loro clima mitissimo

MOSTRA FLOREALE
TIRO AL PICCIONE
CONCERTI SINFONICI

... in njihova skrajno mila klima

CVETLIČNA RAZSTAVA
Strejanje golobov
SINFONICNI KONCERTI

SAN EXCELSIOR

Albergo signorile — la Casa di lusso

ALBERGO MIRAMARE

Direzione Morgano

ALBERGO ASTORIA

ALBERGO MAFALDA

Casa signorilmente familiare — Giardino — Palmiro — Posizione soleggiata e tranquilla. — Gosposko družinski hotel, vrt, palme, sončna in mirna lega

ALBERGO PARADISO — PENSIONE BELLARIA

Sulla passeggiata a mare. — Ob obmožnem sprehajališču.

OSPEDALETTI-ALBERGO SVIZZERO

Casa familiare

Posizione incantevole — Pieno mezzogiorno — Družinska hiša. — Čarobna lega.

Cisto južno podnebje.

Rozalija Seničar roj. Rus

soproga pekovskega mojstra

Na zadnji poti jo bomo spremili v torek, dne 11. nov. 1941 ob pol 3. uri popoldne, z Zal, kapele sv. Nikolaja, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana-Polhov Gradec, dne 9. nov. 1941.

Globoko žaljujoči:

Frane, mož, Rožica, hčerka, Marija, mati,

sestre in bratje in ostalo sorodstvo.

Kap jih je zadela...

»E, tista-le stara garaža za avtomobile? Saj se mi je nekam čudno zdelo, zakaj je dovoz tako zvižgan, tam imate vendar dva avtomobila...«

»Tri!« ga popravi Casserton.

»Ah, tisti tretji bi tudi naj bil avtomobil? Misliš sem, da je igračka za vaše otroke...«

»Nimam otrok!«

»Morda jih pa še dobiš!« pripomni Bobby trdovratno.

»Zakaj bi pa bil potem že sedaj kupil ta igračkasti avtomobilček?«

»Saj je bil lahko priložnostni nakup,« ugovarja Bobby neugnan.

»Je zmeraj tak?« vpraša Casserton, ko se tudi on ni več oziral na pravila dobrega vedenja, ki si jih je bil tako težko vžil v glavo.

Helen Chappell odgovori smehljajoč se:

»Zemogote, da je Bobby predrzen, mogoče, da je nesramen, srborit, ujedljiv — toda, on je fant od fare!«

»To pa ste preveč lepo povedali, madam!« zamrmra Bobby v zadregi.

»Vendar!« izjavlja Casserton. »Tako telesne straže ne bi hotel imeti! Za čuvarja je premalo močnega!«

Bobby smeje:

»Dam vam dve minuti naprej! Če boste že potem lahko ustrelili...«

»Ne, hvala! Z gangsterji ne morem konkurirati!« pravi Casserton odklonilno. »Zakaj vam je prav za prav straža, madam?«

»Saj menda veste, kdo je mister Chappell...«

»Se razume! Reg Chappell je najbolj sloveč komisar Secret Service — Departementa čikaške policije.

In on je tisti, ki je prizadejal doslej gang- sterjem najhujše zgube. Razen tega je znan po imenu »pošten Kop!«

Mistress Chappell pokima pritrjevalno.

»Vidite! Ravno zaradi te nepodkupljivosti je pri čikaškem spodnjem svetu — in ta ima pre- cejen politični vpliv — zelo osovražen. Če bi oni dobili s kakim nasilnim pobalstvom premoč nad mistrom Chappellom... na primer, da bi mene ugrabili — bi bilo njegovo življenje zapečatenol! Razen tega naju je srečal v Newyorku na palubi »Bremenac« nek star Chappellov sovražnik, in tu sta mislila Bobby ter mister Chappell, da je pa- metneje, če bom imela tudi v Britaniji zanesljivo stražo.«

Casserton jo vpraša razžaljeno:

»In kaj sem jaz, madam? Mar nisem zanes- liva obramba?«

»V smislu Secret Servicea gotovo ne, saj je zelo verjetno, da ne poznate čikaških gangsterjev.«

Casserton se priljiznjeno nasmehne.

»Vsekakor,« pravi prezirljivo, »če bi izhajal kakor mister Wash — hočem reči: mister Bobby iz vaših krogov...«

»Ali ne?« meni ta zadovoljno.

Casserton se ježno obrne, ker se mu je nje- gova namera ponesrečila.

»Strašilo,« ga spominja mistress Helen.

»Pa res!« Da, ravno to je skrivnost. Nihče ne pozna strašila! In vendar mora tisto strašilo obstajati. Povedal vam bom o njem na kratko.

Casserton je odjedpal svoje goste k okrogli, prepereli mizi, ki je objemala drog zastave.

Od tod se je odpiral krasen razgled na barje, kjer so se blesteli za megleno plastjo vrhovi škot- skega pogorja.

Če bi se bili obrnili, bi bili lahko zazrli ne- kaj parnikov, ki so pluli proti Severnemu pre- kopu ali pa proti Belfastu na Irskem.

»Ko je bil umrl poslednji Heatherstonee, je pripadla posest kraljevski kroni, kajti umrl je bil brez pravih dedičev in tudi drugega sorod- stva ni imel.

Še pred tremi leti se ni hotel nihče preseliti v to samoto. Potem so poverili s prodajo tega

gradu nekega agenta s podeželja, kajti grad nima nobene posebne zgodovinske cene.

Prvi kupec je živel tukaj poldrugo leto v miru in oddoljnosti. Potem so ga bili našli v po- stelji — mrtvega.

Vzrok smrti: Srčna kap!

Kar se drugih organov tiče — je bil mož zdrav kot riba, vsaj tako je trdil zdravnik.

Drugi kupec — prvi je bil tudi čisto sam — je umrl ravno tako.

Po treh mesecih so ga našli mrtvega v po- stelji.

Vzrok smrti: Srčna kap!

Njegovi dediči so prodali ta neprijazni grad takoj tistemu podeželskemu agentu in ta sposobni mož je že v najkrajšem času preskrbel novega kupca.

Številka tri je odšla za njim še v krajšem času.

Vzrok smrti: Srčna kap!

Kupec številka štiri je prišel na vrsto nekako en četrt leta.

Vzrok smrti: Srčna kap!

Kupec številka pet, sem jaz!

Vzrok smrti: Srčna kap!« pripomni ironično Bobby.

»Ne,« reče Casserton, reže se. »Ne, dragi! Tako se ne bo zgodilo! O tem ste lahko...«

Bobby ga udari po kolenu:

»Sprejmete stavo? O, škoda, saj je kaj ta- kega nemogoče! Če boste odšli v krivito deželo, grizo blazine hatherstoneke postelje...«

»Sedaj mi je pa že dovolj!« — Toda, kaj pra- vite k temu, namreč strašilo, madam? Zanimivo, ne?«

Mistress Chappell si drgne svoje ozke roke, v katere jo je začelo zebsti.

»Zanimivo! Tega niti ne bi dejala! Meni se zdi, da bo to prej kak kriminalni slučaj.«

»Ah, neumnost!« — Pardon, madam! Jaz me- nim, da ne bo tako hudo kot izgleda. Končno je tudi policija grofije domnevala, da gre tu za

vrsto zločinov. Številko tri in štiri so po smrti obducirali...«

»Aa, to je vsekakor zanimivo! Rezultat?«

»Negativen! Zunanjih učinkov kot udarcev, vbodljajev, ran te ali druge vrste, sploh niso ni- kjer našli. Tudi organi mrličev so bili popolnoma zdravi. Ugotovili so samo vzrok smrti: Srčna kap.«

»Presneto!« pravi Bobby.

Casserton ga karajočje pogleda.

»V prisotnosti lady ne kolnemo!« zasika v obraz bivšemu gangsterju.

»Zanimivo!« se zareži Bobby.

Mistress Chappell dvigne roko.